

Stichting
Pensioenfonds
van de KAS BANK

Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK
De Entree 500, 1101 EE Amsterdam
Website: www.pensioenfondskasbank.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel
onder nummer 41200423

Jaarverslag 2024

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Bestuursverslag	
Kerncijfers	7
Organisatie pensioenfonds	9
Het pensioenfonds	15
Financiële positie van het pensioenfonds	17
Pensioenregeling 2024	18
Premiebeleid	19
Ontwikkeling deelnemersbestand	20
Toeslagbeleid en toeslagverlening	21
Communicatie	22
Beleggingen	25
Uitvoeringskosten	28
Governance	32
Uitbestedingsbeleid	43
Risicoparagraaf	44
Vooruitblik 2025: Trends en Onzekerheden	48
Actuariële paragraaf	49
Visitatiecommissie	
Rapport visitatie Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK 2024	53
Reactie Bestuur op het verslag van de Visitatiecommissie	58
Verantwoordingsorgaan	
Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2024	59
Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan	62

Jaarrekening

Balans per 31 december	64
Staat van baten en lasten	66
Kasstroomoverzicht	68
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	69
Algemene grondslagen	69
Specifieke grondslagen	71
Toelichting op de balans per 31 december	77
Toelichting op de staat van baten en lasten	84
Risicoparaagraaf	90
Bestemming van Saldo van baten en lasten	101
Gebeurtenissen na balansdatum	101

Overige gegevens

Statutaire resultaatbestemming	103
Actuariële verklaring	104
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	106

Bijlagen

Annex SFDR	116
------------	-----

Voorwoord

Voor u ligt het verslag over het boekjaar 2024 (hierna: het verslagjaar) van de Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK (hierna: het pensioenfonds of SPKB). Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Amsterdam en is opgericht op 8 december 1953. De Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200423 en is een ondernemingspensioenfonds. Het pensioenfonds valt onder toezicht van de Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en is aangesloten bij de Pensioenfederatie. De laatste statutenwijziging was op 14 januari 2021.

2024 was het eerste volledige jaar waarin het pensioenfonds een gesloten fonds was. Wat dat betreft heeft het jaar in het licht van de afwikkeling van nog openstaande punten gestaan. Het fonds is met de werkgever in overleg ten einde tot een beëindigingsovereenkomst te komen. Het contract met AZL, de pensioenadministrateur, is in verband met het zijn van een gesloten fonds, geactualiseerd.

Daar waar wij in het vorige jaar nog schreven over het verder beraden van het fonds op haar toekomst, zijn er inmiddels concrete stappen genomen. Het bestuur heeft door het opvragen van offertes een duidelijker beeld van de markt gekregen en is zich aan het bezinnen op vervolgstappen. Waarbij benadrukt blijft, dat het in stand houden van het eigen pensioenfonds nog steeds een valide fall back scenario is.

Het wereldbeeld wordt beheerst door politieke instabiliteit en verschillende oorlogen en de daardoor veroorzaakte onzekerheden. Dit heeft ook zijn invloed op de economie. Wij houden de (economische) ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en proberen hierop voor zover mogelijk te anticiperen.

Financieel gezien was het jaar 2024 op beleggingsgebied een jaar met licht stijgende bezittingen en verplichtingen en licht stijgende en daarna weer licht dalende dekkingsgraden. Een deel van de daling van de dekkingsgraad is veroorzaakt door de per 1 juli 2024 gegeven indexatie van 3,08%. Resultierend in een dekkingsgraad van 124,1 % per 31 december 2024 (31 december 2023: 126,2%).

De beleidsdekkingsgraad (het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden van de 12 maanden van 2024) daalde van 131,8 % per eind december 2023 naar 127,5% per eind december 2024.

Belangrijke zaken in 2024 voor het pensioenfonds waren:

- De verdere toekomstverkenning van het pensioenfonds;
- De bespreking van het in januari 2024 gepubliceerde rapport betreffende de resultaten van het in 2023 uitgevoerde Raadgevend Deelnemersonderzoek. Dit onderzoek heeft het bestuur het benodigde inzicht verschaft in de risicohouding van de deelnemers;
- Het besluit om per 1 juli 2024 te indexeren met 3,08 % over 2023, dit vanwege de beleidsdekkingsgraad van 131,8 % per 31 december 2023;
- De verdere beheersing van de uitvoeringskosten;
- Het verder ontwikkelen van het integraal risicomanagement door de governance te verstevigen;
- De ontvangst van het transitieplan van de sociale partners (werkgever en OR) in december 2024, met daarin een schets van een mogelijke pensioenregeling onder Wtp.

Dit verslag wordt uitgebracht in overeenstemming met de statuten van het pensioenfonds.

Het Bestuur van de Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

Bestuursverslag

Kerncijfers

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantallen					
Actieve deelnemers	25 ¹⁾	25 ¹⁾	271	310	415
Gewezen deelnemers	1.427	1.474	1.273	1.272	1.196
Pensioengerechtigden	412	401	399	382	377
Totaal	1.864	1.900	1.943	1.964	1.988
Toeslagen					
Indexatie actieven	3,08% ²⁾	7,52% ³⁾	2,68% ⁴⁾	0,00%	1,05% ⁵⁾
Indexatie inactieven	3,08% ²⁾	7,52% ³⁾	2,27% ⁴⁾	0,00%	0,52% ⁵⁾
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	357.410	349.588	323.604	472.521	481.814
Beleggingsopbrengsten	22.928	25.362	-119.551	3.905	57.584
Beleggingsrendement	7,0%	8,2%	-26,5%	1,0%	15,1%
Benchmark	11,8%	10,8%	-23,9%	0,8%	13,1%
Reserves					
Algemene reserve	69.558	71.471	79.550	98.095	64.168
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	287.601	271.613	244.915	347.594	376.155
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	996	1.119	1.146	1.447	1.324
Totaal technische voorzieningen	288.597	272.732	246.061	349.041	377.479

1) De werkgever heeft met ingang van 1 mei 2023 de uitvoeringsovereenkomst opgezegd. Hiermee zijn alle deelnemers van het fonds automatisch gewezen deelnemers geworden. Alleen de arbeidsongeschikte deelnemers worden nog als actieve deelnemers gezien.

2) Betreft de indexatie die per 1-7-2024 is toegekend over 2023.

3) Betreft de indexatie die per 1-7-2023 is toegekend over 2022.

4) Betreft de indexatie die per 1-7-2022 is toegekend over 2021.

5) Betreft de indexatie die per 1-7-2020 is toegekend over 2019.

	2024	2023	2022	2021	2020
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers ¹⁾	0	1.499	5.683	7.891	7.454
Pensioenuitkeringen	6.965	6.456	5.894	5.665	5.552
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	358.155	344.203	325.611	447.136	441.647
Pensioenverplichtingen	288.597	272.732	246.061	349.041	377.479
Aanwezige dekkingsgraad ²⁾	124,1%	126,2%	132,3%	128,1%	117,0%
Vereiste dekkingsgraad	115,2%	116,7%	117,7%	115,0%	114,8%
Beleidsdekkingsgraad (BDG) ³⁾	127,5%	131,8%	130,8%	122,6%	110,0%
Reële dekkingsgraad ⁴⁾	94,2%	95,1%	97,9%	98,5%	89,6%

1) De premiebijdragen over 2023 hebben betrekking op de periode over januari t/m april 2023. De werkgever heeft met ingang van 1 mei 2023 de uitvoeringsovereenkomst opgezegd waardoor er vanaf 1 mei 2023 geen premieopbouw meer plaatsvindt in het pensioenfonds. Vanaf deze datum is het fonds een gesloten pensioenfonds.

2) De aanwezige dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenverplichtingen ($358.155 / 288.597 \times 100\% = 124,1\%$).

3) De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

4) De reële dekkingsgraad is gedefinieerd als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de zogenoemde "indexatiedekkingsgraad", de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is, onafhankelijk van de eigen toeslagambitie van het fonds.

Organisatie pensioenfonds

Bestuur

Het Bestuur is paritair samengesteld en bestaat uit 6 personen. Daarvan zijn 3 bestuurders van werkgeverszijde en 3 van werknemerszijde waarvan 1 vertegenwoordiger ook namens de gepensioneerden.

In 2021 heeft het bestuur besloten dat de zittingstermijn van bestuursleden wordt aangepast van 6 jaar met eenmaal herbenoemen, naar 4 jaar met tweemaal herbenoemen.

Als datum van eerste benoeming wordt gehanteerd:

P. van der Wal:	12 juli 2016
P. de Jaeger:	28 mei 2015
G.J. Kremer:	3 september 2020
L. Gabriëlse:	7 november 2016
J. Voskuilen:	10 november 2014
A.W. Rutten:	28 juni 2024

Bestuur:

<i>Werkgeversvertegenwoordigers</i>	<i>functie</i>	<i>einde zittingsperiode</i>	<i>geslacht</i>	<i>geboortejaar</i>
P. (Pieter) van der Wal	voorzitter	Juli 2028	M	1961
L.H.E. (Pol) de Jaeger	secretaris	September 2027	M	1978
G.J. (Geert Jan) Kremer	lid	September 2028	M	1961
<i>Werknemersvertegenwoordigers</i>	<i>functie</i>	<i>einde zittingsperiode</i>	<i>geslacht</i>	<i>geboortejaar</i>
A.W. (Wijnanda) Rutten	lid	Juni 2028	V	1964
L.K.M. (Larissa) Gabriëlse	plv. secretaris	November 2028	V	1968
J. (Jan) Voskuilen (namens de pensioengerechtigden)	plv. voorzitter	November 2026	M	1954

Met ingang van 28 juni 2024 heeft mevrouw A.W. Rutten het bestuurslidmaatschap overgenomen van de heer O. Hulst.

Overzicht relevante nevenfuncties bestuursleden:

<i>Bestuurslid</i>	<i>nevenfunctie</i>
P. van der Wal	Head of Division - General Inspection CACEIS Bank, Netherlands Branch (hierna CBNB)
L.H.E. de Jaeger	Investment consultant bij Montae & Partners
G.J. Kremer	Riskmanager bij MN Services
A.W. Rutten	Advocaat bij Olmo Gentile Pensioenrecht BV, Docent bij de Grotius specialisatieopleiding Fusies en Overnames, Raadsheer-plaatsvervanger bij Hof Den Bosch en Hof Den Haag, Bestuurslid Stichting NIMF (Netherlands Investment Managers Forum), Lid adviescommissie pensioenrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten
L.K.M. Gabriëlse	Sr. Sales Executive bij CBNB, Bestuurslid en lid van Adviescommissie Beleggingen bij Stichting Fonds 1818
J. Voskuilen	Geen

De bestuursleden zijn met ingang van 23 oktober 2020 ingeschreven in het UBO-register, onderdeel van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Bestuurscommissies

Het Bestuur van het pensioenfonds wordt ondersteund door de volgende commissies:

- financiële commissie;
- beleggingscommissie;
- communicatiecommissie.

Het dagelijks Bestuur

Het dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitter, Pieter van der Wal en de secretaris, Pol de Jaeger. In spoedeisende gevallen kan het dagelijks Bestuur met mandaat van de overige bestuursleden besluiten nemen.

Sleutelfunctiehouders

Het pensioenfonds beschikt over een sleutelfunctie risicobeheer, actuariel en interne audit. De sleutelfunctie Risicobeheer en Actuariële functie vormen de tweede lijn. De Interne Audit Functie vormt de derde lijn.

De Sleutelfunctie Risicobeheer, de heer M. (Michael) Blom, draagt zorg voor een risicomanagementsysteem dat bestaat uit strategieën, methodes, processen en rapportageprocedures die nodig zijn om op individueel en geaggregeerd niveau de risico's, waaraan het fonds blootstaat of blootgesteld zou kunnen worden, alsook de onderlinge afhankelijkheden en relaties daartussen voortdurend te onderkennen, te meten, te bewaken, te beheren en hierover te rapporteren.

De Sleutelfunctiehouder Risicobeheer, de heer M. Blom, adviseur bij AethiQs, is per 24 mei 2024 in functie getreden en heeft de heer O. Hulst opgevolgd.

De Actuariële Functie, de heer R. (René) van der Meer van Milliman (tevens de certificerend actuaaris van het pensioenfonds, heeft een beoordelende en controlerende taak met betrekking tot de actuariële activiteiten van het pensioenfonds.

De Sleutelfunctie Interne Audit, de heer J. (Jan) Voskuilen, toetst in aanvulling op de werkzaamheden van de 1e en 2e lijn, de opzet, het bestaan en de werking van de besturing, de inrichting en de risicobeheersing. Daarnaast geeft hij het Bestuur mogelijkheden tot verbeteringen in overweging door middel van het doen van aanbevelingen.

Financiële commissie

De Financiële commissie bestond in 2024 uit de bestuursleden: Pol de Jaeger, voorzitter, Pieter van der Wal (lid), Jan Voskuilen (toehoorder) en Wijnanda Rutten (lid). Michael Blom zat hierbij aan als riskmanager.

De Financiële commissie deed tijdens bestuursvergaderingen schriftelijk en/of mondeling verslag van haar activiteiten.

In 2024 heeft de Financiële commissie zich onder meer beziggehouden met:

- de begroting 2024;
- het vaststellen van de parameters 2024;
- het verzorgen van de financiële informatieverschaffing van het pensioenfonds, in het bijzonder de jaarrekening en de staten ten behoeve van de toezichthouder, in overeenstemming met van toepassing zijnde wet- en regelgeving;
- de voorbereiding toeslagvoorziening per 1 juli 2024;
- het opvolgen van de aanbevelingen van de externe accountant, de externe (certificerend) actuaire en de visitatiecommissie.

Beleggingscommissie

De Beleggingscommissie bestaat uit twee bestuursleden, Geert Jan Kremer (voorzitter) en Pol de Jaeger. Zij worden ondersteund door een medewerker van CBNB, de heer S. (Sander) Rijpma. Daarnaast wordt de beleggingscommissie ondersteund door een fiduciair adviseur, Sprengels.

De Beleggingscommissie doet tijdens de bestuursvergaderingen verslag van haar activiteiten en van de beweegredenen achter haar adviezen aan het Bestuur.

Het pensioenfonds heeft het vermogensbeheer van de beleggingen in 2024 uitbesteed aan vier partijen. Dit wordt nader toegelicht op pagina 14 over uitbesteede werkzaamheden.

CBNB voert de beleggings- en financiële administratie, waardoor de beleggingen onafhankelijk van de vermogensbeheerders worden geadmistreerd en gewaardeerd. CBNB rapporteert periodiek onder meer over eventuele afwijkingen van de beleggingen met het aan de vermogensbeheerders verstrekte mandaat (compliance monitoring), over verschillen tussen de performance volgens de beleggingsadministratie en de vermogensbeheerders (performance measurement) en over de gelopen risico's in de portefeuille (ex post risicoanalyse).

In 2024 heeft de Beleggingscommissie zich onder meer beziggehouden met:

- het voeren van een beleggingsbeleid ten opzichte van de strategische benchmark;
- het monitoren van de (risico's in de) beleggingsportefeuille;
- het heroverwegen van de SFDR-classificatie van artikel 6 naar artikel 8;
- het monitoren van de kosten van vermogensbeheer en de transactiekosten;
- het monitoren en evalueren van de externe vermogensbeheerders;
- onderzoek bescherming dekkingsgraad.

Communicatiecommissie

De Communicatiecommissie bestaat uit een bestuurslid, Larissa Gabriëlse (voorzitter). Zij werd hierbij ondersteund door drie medewerkers van CBNB, Lisa Wijnalda, Yorick Tervoort en Maurits Daarnhouwer. Yorick Tervoort en Lisa Wijnalda zijn respectievelijk in december 2024 en in januari 2025 gestopt vanwege voortzetting van hun carrière buiten de bank.

De Communicatiecommissie doet tijdens de bestuursvergaderingen verslag van haar activiteiten. Zij legt voorgenomen communicatie ter accordering voor aan het Bestuur.

De Communicatiecommissie heeft als doel het communicatiebeleid voor te bereiden en sturing te geven aan de uitvoering hiervan. In het communicatiebeleidsplan staat het algemene communicatiebeleid beschreven en wordt aangegeven welke communicatiemiddelen hiervoor zullen worden ingezet. In dit plan wordt ook gewaarborgd dat het pensioenfonds alle wettelijke informatieverplichtingen nakomt. Naast het communicatiebeleidsplan wordt jaarlijks het communicatiejaarplan opgesteld. In november 2024 heeft het pensioenfonds al zijn deelnemers met het Uniform Pensioenoverzicht geïnformeerd over hun per ultimo 2020 opgebouwde en op te bouwen pensioen. Daarnaast heeft elke Nederlander via de website www.mijnpensioenoverzicht.nl met zijn DigiD de mogelijkheid om een overzicht te krijgen van de door hem opgebouwde en nog op te bouwen pensioenaanspraken bij alle (inclusief vroegere) werkgevers. Om het pensioenbewustzijn bij de deelnemers te vergroten, is er in het najaar van 2024 tijdens de Pensioen3daagse aandacht gevraagd voor mijnpensioenoverzicht.nl.

De Communicatiecommissie heeft video animaties laten ontwikkelen van een aantal levensgebeurtenissen en de impact daarvan op het pensioen. Deze animaties zijn op de website: www.pensioenfondskasbank.nl terug te vinden.

Tijdens de virtuele jaarvergadering op 8 oktober 2024, georganiseerd door de Communicatiecommissie, heeft het Bestuur een toelichting gegeven op het jaar 2023 en de ontwikkelingen gedurende de eerste maanden van 2024.

Middels PF-Updates (Nieuwsbrief van het pensioenfonds die thans twee keer per jaar verschijnt) worden deelnemers geïnformeerd over lopende en actuele zaken. In 2024 waren dit.

- Terugkoppeling uitkomsten Raadgevend Deelnemersonderzoek;
- De Financiële situatie van het fonds;
- Kennismaking nieuw lid visitatiecommissie: Rob van Leeuwen;
- Terugblik viering 70 jaar Pensioenfonds van de KAS BANK;
- Geschilleninstantie Pensioenfonds;
- Het toeslagbeleid;
- De Toekomst van het Pensioenfonds;
- Kennismaking met nieuw bestuurslid Wijnanda Rutten;
- Het UPO en
- Vergroting van het digitale bereik van de deelnemers.

De Communicatiecommissie is ook actief op social media en heeft een eigen LinkedIn pagina met inmiddels 268 volgers.

Visitatiecommissie

Het intern toezicht van het fonds wordt uitgeoefend door een Visitatiecommissie. De taken en bevoegdheden van dit orgaan, evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van het fonds, het reglement van de Visitatiecommissie en de ABTN.

Visitatiecommissie

	einde zittingsperiode	geslacht	geboortejaar
A.W. (Anne) Wensink	2025	M	1983
R. (Rob) van Leeuwen	2028	M	1955
M.J.M. (Mechteld) Hendriks	2028	V	1974

De Visitatiecommissie is samengesteld uit onafhankelijke deskundigen met bestuurlijke ervaring. De commissie bestaat uit drie leden, de heer A.W. Wensink, voorzitter (Strategie consultant PME Pensioenfonds), mevrouw M.J.M. Hendriks (Raad van toezicht pensioenfonds DNB en eigenaar PULK-pensioenadvies) en de heer R. van Leeuwen (Bestuurder en Sleutelfunctiehouder Interne Audit Pensioenfonds Sportfondsen en lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Cargill).

De Visitatiecommissie is belast met het interne toezicht. Zij beoordeelt de wijze waarop het pensioenfonds wordt aangestuurd, de beleids- en bestuursprocedures en de risico's op de lange termijn. De Visitatiecommissie rapporteert aan het Bestuur. Het Bestuur bespreekt de rapportage van de Visitatiecommissie met het Verantwoordingsorgaan.

Voor het rapport van de Visitatiecommissie wordt verwezen naar pagina 53.

Verantwoordingsorgaan:

	<i>functie</i>	<i>einde zittingsperiode</i>	<i>geslacht</i>	<i>geboortejaar</i>
<i>Namens de werknemers in dienst van CBNB</i>				
J.T. (Jeannet) Bijker	voorzitter	2026	V	1973
A. (Arjan) Tol	lid	2027	M	1970
B.C. (Barbara) Kampman	lid	2029	V	1965
<i>Namens de gewezen deelnemers</i>				
J. H. (Jan) Damkot	lid	2027	M	1959
<i>Namens de pensioengerechtigden</i>				
J.H. (Erik) Bobeldijk	lid	2029	M	1953
M. (Marcel) Bongers	lid	2027	M	1956

Het Bestuur heeft een Verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan, evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze, zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en het reglement van het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan bestond in het verslagjaar uit zes personen.

Het Bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dit is uitgevoerd.

Het Verantwoordingsorgaan is bevoegd jaarlijks een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag en de jaarrekening en andere relevante informatie, waaronder, indien van toepassing, de bevindingen van de Visitatiecommissie, over het door het Bestuur uitgevoerde beleid, evenals over de beleidskeuzes voor de toekomst.

Het Bestuur heeft het Verantwoordingsorgaan in 2024 geïnformeerd over onder meer de ontwikkeling in de financiële positie van het pensioenfonds, over de wijze waarop het Bestuur invulling geeft aan de nieuwe verplichtingen van het FTK en over de visie van het Bestuur op de toekomst van het pensioenfonds en de stappen die hierin zijn gezet.

Voor het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid in 2024 wordt verwezen naar pagina 59.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

Als administrateur voor het pensioenfonds zorgt AZL N.V (hierna: AZL) voor de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de jaarverslaglegging. AZL is tevens de websiteprovider van het pensioenfonds.

Vermogensbeheer

Het pensioenfonds heeft het vermogensbeheer van de beleggingen in 2024 uitbesteed aan vier partijen, Goldman Sachs Asset Management (GSAM), Aegon Asset Management (opvolger van a.s.r. hypotheekfonds), Cardano (opvolger van ACTIAM) en Amundi. GSAM is met een LDI-mandaat deels verantwoordelijk voor het vermogensbeheer van de matching portefeuille (afdekken renterisico) en Aegon Asset Management voor het andere deel van de matchingportefeuille, Cardano met het E.S.G.-mandaat verantwoordelijk voor het vermogensbeheer van de return portefeuille en Amundi is belast met het EMD-mandaat. CBNB (hierna CACEIS) verzorgt de afdekking van het valutarisico. Het pensioenfonds heeft met de vermogensbeheerders afspraken gemaakt over de inrichting van de portefeuille en aan welke benchmark de behaalde beleggingsresultaten worden getoetst.

Compliance Officer

AethiQs BV is de externe deskundige op het gebied van compliance. Het Compliance team van AethiQs ondersteunt het pensioenfonds in deze functie. Het team is bereikbaar via compliance.SPKB@aethiqs.nl

Het pensioenfonds beschikt over een Compliance charter, een Gedragscode en een Compliance jaarplan. De leden van het Bestuur, de leden van de Visitatiecommissie en van het Verantwoordingsorgaan hebben gedurende het jaar opgave gedaan van hun relevante nevenfuncties aan de Compliance Officer.

Ambtelijk secretaris

De ambtelijk secretaris, mevrouw S.S.S. (Sharda) Nandelall ondersteunt het Bestuur en de commissies onder andere bij de voorbereiding en de verslaglegging van de bestuurs- en commissievergaderingen, de vergaderingen van het Verantwoordingsorgaan, overleg met de Visitatiecommissie, en onderhoudt het contact met de toezichthouders en de uitbestedingspartijen.

Bestuursadviseur

Mevrouw D. (Daphny) Batstra van Sprenkels, bestuursadviseur, zorgt voor tactische en strategische ondersteuning van het bestuur.

Advisering en certificering

In het verslagjaar zijn de adviserende actuariële werkzaamheden uitgevoerd door Mercer (Nederland) B.V.. De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.. De actuariële certificering is belegd bij Milliman Pensioenen B.V.

Koepelorganisatie

Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Toezichthouders

Het pensioenfonds staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank N.V. en de Stichting Autoriteit Financiële Markten.

Het pensioenfonds

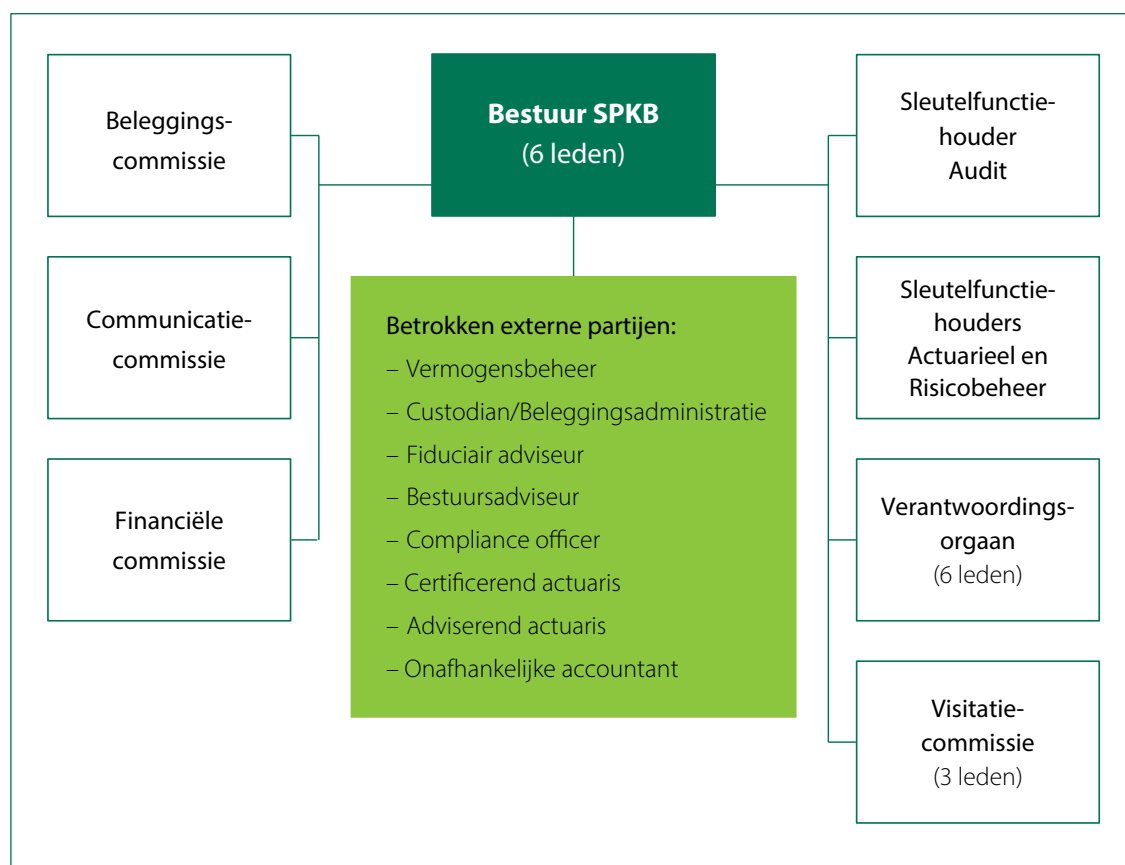
Statutaire doelstelling

Het fonds stelt zich ten doel het (binnen de perken van zijn middelen – zulks uitsluitend ter beoordeling van het Bestuur –) verstrekken of doen verstrekken van pensioenen en/of overige uitkeringen aan werknemers of gewezen werknemers van de aangesloten ondernemingen en aan hun nagelaten betrekkingen. De pensioenaanspraken worden gefinancierd uit het rendement. De pensioenregeling voorziet voor alle (gewezen) deelnemers in een ouderdomspensioen, een partnerpensioen en een wezenpensioen.

Het Bestuur heeft de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, zoals bedoeld in artikel 102a van de Pensioenwet vastgesteld en vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). Bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding voor de uitvoering van de pensioenregeling zijn deze door het Bestuur als uitgangspunt genomen.

Organisatieschema

De organisatie van SPKB is schematisch als volgt weer te geven:

Missie, Visie, Kernwaarden en Strategie

Missie

Het pensioenfonds wil een zo goed mogelijke invulling geven aan de uitvoering van de pensioenovereenkomsten die de sponsor (CACEIS Bank Netherlands Branch) heeft afgesloten met haar (gewezen) werknemers. De uitvoering van de overeenkomst dient correct, maatschappelijk verantwoord en (kosten)efficiënt te geschieden. De ambitie is een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds te zijn dat zijn financiële verplichtingen en ambities nu en in de toekomst waar kan maken.

Visie

Ons fonds richt de uitvoering van de pensioenovereenkomst zo in, dat ook in de toekomst de uitvoering van de pensioenovereenkomst gewaarborgd blijft. Voor draagvlak en vertrouwen is ons fonds mede afhankelijk van een (kosten-)efficiënte uitvoering van een eenvoudige en toekomstbestendige pensioenregeling. Bij het zo goed mogelijk invulling geven aan de uitvoering van de pensioenovereenkomst zijn er twee hoofdtaken van het pensioenfonds: pensioenbeheer en vermogensbeheer. Bij pensioenbeheer is een moderne en transparante relatie met onze belanghebbenden essentieel. Transparant betekent persoonlijk, begrijpelijk en eerlijk communiceren. Binnen het vermogensbeheer zijn duurzaamheid, risico en rendement onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Binnen de pensioensector nemen kostendruk en regelgeving toe. Ons fonds blijft daarom kijken naar de optimale schaalgrootte en eigen toekomstbestendigheid.

Kernwaarden

Beheerst, efficiënt en transparant.

Strategie

De belangrijkste pijlers voor de strategie van het pensioenfonds voor de komende jaren zijn:

1. Een (kosten)efficiënte en zorgvuldige uitvoering van de pensioenregeling;
2. Transparante en goede communicatie;
3. Draagvlak van het pensioenfonds behouden;
4. Robuuste governance met flexibiliteit en aanpassingsvermogen op toekomstige scenario's (waaronder samenwerking);
5. Vermogensbeheer waarbij risico, rendement en duurzaamheid in verhouding staan.

Financiële positie van het pensioenfonds

(Beleids)dekkingsgraad

Sinds de invoering van het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Alle beleidsmaatregelen moeten gebaseerd zijn op deze beleidsdekkingsgraad. Ultimo 2024 bedroeg de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 127,5% (ultimo 2023: 131,8%).

Het verloop van de feitelijke dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit:

Ontwikkeling dekkingsgraad	Werkelijk
Dekkingsgraad per 31 december 2023	126,2%
Nieuwe aanspraken	0,0%
Uitkeringen	0,7%
Toeslagverlening	-3,8%
Wijziging rentetermijnstructuur	-2,5%
Beleggingsresultaat	4,4%
Overige oorzaken ¹⁾	-0,9%
Dekkingsgraad per 31 december 2024	124,1%

Reële dekkingsgraad

Naast de beleidsdekkingsgraad is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds. De reële dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad waarbij volledige prijsindexatie is toegestaan. Ultimo 2024 bedroeg de reële dekkingsgraad 94,2% (ultimo 2023: 95,1%). Ultimo 2024 bedroeg de marktwaardedekkingsgraad 124,1% (ultimo 2023: 126,2%). Bij de marktwaarde dekkingsgraad wordt de waarde van de beleggingen en de waarde van de verplichtingen berekend op basis van de marktrente (zonder UFR).

Vereist eigen vermogen

Eind 2024 bedroeg het Vereist Eigen Vermogen (VEV) 115,2% (2023: 116,7%). Het VEV geeft aan welk percentage van de totale pensioenverplichtingen aanwezig moet zijn. Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) bedroeg 104,0% (2023: 104,0%).

¹⁾ Het effect bij overige oorzaken wordt voornamelijk veroorzaakt door kruiseffecten van de post wijziging RTS met in dit geval het beleggingsresultaat en de omrekening van de overlevingstafel. Deze kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek.

Pensioenregeling 2024

De medewerkers van CACEIS, tevens deelnemers van SPKB zijn inmiddels allemaal over naar de IDC regeling van a.s.r. Er vindt geen pensioenopbouw meer plaats, met uitzondering van de groep van arbeidsongeschikten.

De pensioenregeling van het pensioenfonds wordt nog uitgevoerd voor de arbeidsongeschikten (de actieven in het fonds), de slapers en de pensioengerechtigden. Deze zag er op hoofdlijnen als volgt uit:

Regeling voor de (arbeidsongeschikte) werknemers geboren op of na 1 januari 1950

Pensioensysteem	Middelloon, CDC-regeling
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Opbouw% ouderdomspensioen	1,875%
Opbouw% partnerpensioen, op risico basis	70%
Maximum pensioengevend loon	€ 137.800,-
Franchise	€ 18.630
Maximum pensioengrondslag	€ 119.170

Voor de actuele pensioenreglementen wordt verwezen naar de website van het fonds: www.pensioenfondskasbank.nl

Premiebeleid

Het pensioenfonds heeft in het verleden met CACEIS Bank Netherlands Branch een uitvoeringsovereenkomst afgesloten. Deze overeenkomst is per 1 mei 2023 door CACEIS Bank Netherlands Branch beëindigd. Met ingang van 1 mei 2023 vindt er geen (actieve) jaarlijkse verwerving van pensioenaanspraken meer plaats ingevolge het pensioenreglement en worden alle deelnemers aangemerkt, met uitzondering van de groep van arbeidsongeschikten, als gewezen deelnemers. De kostendekkende en verschuldigde premie zijn allen gelijk aan 0.

Ontwikkeling deelnemersbestand

De werkgever heeft met ingang van 1 mei 2023 de uitvoeringsovereenkomst opgezegd. Hiermee zijn alle deelnemers van het fonds automatisch gewezen deelnemers geworden. Alleen de arbeidsongeschikte deelnemers worden nog als actieve deelnemers gezien. Per 31 december 2023 bedroeg het aantal deelnemers 1.864. Dit betekent een afname van 36 deelnemers ten opzichte van de stand per 31 december 2022 (1.900). Deze afname wordt als volgt gespecificeerd:

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2023	25	1.474	401	1.900
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	0	0	0	0
Ontslag met premievrije aanspraak	0	0	0	0
Waardeoverdracht	0	-23	0	-23
Ingang pensioen	0	-23	34 ¹⁾	11
Overlijden	0	-4	-20	-24
Afkoop	0	0	-2	-2
Andere oorzaken	0	3	-1	2
Mutaties per saldo	0	-47	11	-36
Stand per 31 december 2024	25 ²⁾	1.427	412	1.864

Specificatie pensioengerechtigden

	2024	2023
Ouderdomspensioen	309	302
Partnerpensioen	98	97
Wezenpensioen	5	2
Totaal	412	401

De genoemde aantallen in de hiervoor opgenomen tabellen betreffende de aantallen op "persoonsniveau", conform de opgave aan DNB.

1) Inclusief partner- en wezenpensioen.

2) Dit betreft 25 arbeidsongeschikte deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

Toeslagbeleid en toeslagverlening

Het Bestuur beslist elk jaar of en in hoeverre de pensioenen en de aanspraken kunnen worden verhoogd met maximaal de consumenten prijs index (cpi). De voorwaardelijke verhoging (toeslagverlening) wordt betaald uit de opbrengst van de beleggingen, waarbij de indexatieruimte zoveel mogelijk wordt gebruikt. De indexatieruimte volgt uit de DNB-regels voor toekomstbestendig indexeren.

Indien de indexatieruimte niet volledig voor de jaarlijkse indexatie wordt gebruikt, kan het bestuur onder voorwaarden van DNB besluiten tot inhaal van in voorgaande jaren onvolledige indexatie (cpi). Een eventuele inhaal van onvolledige indexatie vindt plaats vanaf 2016.

Op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2023 heeft het Bestuur conform het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de ABTN en de regels van toekomstbestendig indexeren besloten om de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 juli 2024 te verhogen.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedroeg 131,8%.

De prijzen (afgeleide consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen) stegen volgens het CBS in 2023 met 3,84%.

Op grond van:

- Een bestendige gedragslijn en besluitvorming in voorgaande jaren;
- Het toeslagbeleid, zoals vastgelegd in de ABTN;
- Evenwichtige belangenafweging en
- Een geringe impact op de dekkingsgraad

heeft het bestuur besloten om per 1 juli 2024 aan de deelnemers een maximale toeslag te verlenen van 3,08%.

Tabel indexatie achterstand

jaar	Indexatie			Indexatie Achterstand jaar		Cumulatief	
	Cpi	Actieven	Inactieven	Actieven	Inactieven	Actieven	Inactieven
2016	0,30%	0,00%	0,00%	-0,30%	-0,30%	-0,38%	-0,38%
2017	1,40%	0,92%	0,46%	-0,48%	-0,94%	-0,60%	-1,17%
2018	1,72%	1,72%	0,89%	0,00%	-0,83%	0,00%	-1,01%
2019	2,63%	1,05%	0,52%	-1,58%	-2,11%	-1,88%	-2,51%
2020	1,27%	0,00%	0,00%	-1,27%	-1,27%	-1,49%	-1,49%
2021	2,68%	2,68%	2,27%	0,00%	-0,41%	0,00%	-0,47%
2022	9,97%	7,52%	7,52%	-2,45%	-2,45%	-2,54%	-2,54%
2023	3,84%	3,08%	3,08%	-0,76%	-0,76%	-0,76%	-0,76%
Totaal achterstand						-7,64%	-9,56%

Communicatie

Communicatiestrategie

Om effectief te communiceren met onze deelnemers over hun pensioen is onze communicatie gebaseerd op de volgende vertrekpunten:

- de deelnemer staat centraal;
- de deelnemer goed inzicht in zijn of haar pensioen geven;
- de communicatie is toegespitst op het nut voor de deelnemer;
- de deelnemer wordt gemotiveerd om in actie te komen;
- de minimaal verplichte communicatie vanuit de Wet pensioencommunicatie.

Onze communicatiestrategie is gebaseerd op twee pijlers:

1. Van informeren naar activeren

Onze pensioencommunicatie is gericht op activerende communicatie in plaats van informatieve communicatie. Bij informatieve communicatie worden doelen geformuleerd, een boodschap overgebracht, getoetst of de boodschap begrepen wordt en of de informatie tegemoetkomt aan de behoeften van de doelgroep. Wij willen mensen activeren om iets te gaan doen met hun pensioen. Pensioen wordt relevant bij levensgebeurtenissen ('life events'), zoals een banenswitch, een scheiding of nadering van pensioendatum. Daarom kiezen we die momenten om deelnemers gericht aan te zetten tot actie voor hun pensioen door middel van heldere communicatie.

2. Relaties bouwen

De bereidheid van ontvangers om zich te verdiepen in hun pensioen is over het algemeen laag, want het gaat om de (verre) toekomst. Deze bereidheid neemt toe naarmate de ontvanger een positief gevoel heeft bij de zender (het pensioenfonds). Voor effectieve communicatie is het dus relevant dat het pensioenfonds aandacht besteedt aan het opbouwen van vertrouwen middels het bouwen aan een goede relatie met de doelgroepen.

Doelgroep

Vanaf 1 november 2020 heeft het pensioenfonds geen nieuwe deelnemers meer. En sinds 1 mei 2023 ontvangt het pensioenfonds geen premie voor de actieve deelnemers en is het pensioenfonds een gesloten pensioenfonds. Op verzoek van de werkgever wordt uitsluitend voor de arbeidsongeschikten nog pensioen opgebouwd bij het pensioenfonds.

Hierdoor is de doelgroep voor onze communicatie onder te verdelen in drie specifieke subgroepen:

- Gewezen deelnemers en partners (slapers);
- Pensioengerechtigden en partners (gepensioneerden);
- Arbeidsongeschikten (actieven).

Wij willen gericht communiceren om de effectiviteit te vergroten. Onze communicatie kan generiek zijn als deze op alle doelgroepen van toepassing is of doelgroepspecifiek.

Communicatiedoelstelling

Met onze pensioencommunicatie streven wij ernaar om het pensioenbewustzijn en engagement van onze doelgroep te verhogen:

- 1) de pensioendeelnemer weet hoeveel pensioen hij/zij kan verwachten of ontvangt, kan nagaan of dat voldoende is en is zich bewust van de risico's van de pensioenvoorziening.
- 2) onze doelgroep te informeren over de actualiteiten in de pensioensector, wat dit voor impact heeft op het pensioenfonds en wat toekomstige wet- en regelgeving kan betekenen voor het pensioen van de doelgroep.

Met onze themagerichte campagnes willen wij:

1. Onze doelgroep informeren over relevante onderwerpen rondom pensioen en het pensioenfonds;
2. Activeren van eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van voor de pensioensituatie relevante levensgebeurtenissen in werk en privé;
3. Vertrouwen in het pensioenfonds van de KAS BANK continue verbeteren.

Tone of voice

Begrip en actief gedrag begint met een eenvoudige boodschap. Ons doel is om eenvoudig en helder te communiceren over pensioen, zodat we onze deelnemers helpen hun financiële situatie na pensioen beter te begrijpen en zo nodig actie kunnen ondernemen. De communicatie moet in ieder geval eenvoudig, begrijpelijk en aansprekend zijn (B1 taalniveau).

Communicatiemiddelen

Onze communicatiemiddelen in 2024 bestonden uit:

- Schriftelijke communicatie over de wettelijk verplichte communicatie (UPO);
- Digitale communicatie via website www.pensioenfondskasbank.nl;
- Digitale communicatie via eigen LinkedIn pagina van SPKB;
- Digitale email berichten met actuele onderwerpen (zgn. email alerts);
- Digitale nieuwsbrieven (zgn. PF-update) per email;
- Persoonlijke communicatie via een inhoudelijke kennissessie (1x per jaar, gekoppeld aan de jaarvergadering van de deelnemers).

De communicatie vindt zoveel mogelijk digitaal plaats. De website is een belangrijk communicatiemiddel en wordt gebruikt om alle doelgroepen te informeren en te activeren.

Het pensioenfonds heeft ook een eigen pagina op LinkedIn. Zo worden er eenvoudig en snel berichten en relevante informatie ter informatie geplaatst, zoals de hoogte van de actuele dekkingsgraad. Er zijn 268 volgers in maart 2025.

Maandelijks informeren wij de deelnemers over onze dekkingsgraad. Maandelijks sturen wij een email alert over een actueel onderwerp. Jaarlijks worden de jaarcijfers en een verkort jaarverslag beschikbaar gesteld.

Via het deelnemersportaal op de website van het pensioenfonds is het voor deelnemers eenvoudig om snel te zien wat de huidige stand is van het pensioen om te bepalen hoe de toekomst er financieel uit komt te zien. Ook kunnen deelnemers via het portaal hun gegevens aanpassen. Zo kan het privé-emailadres worden opgevoerd, zodat men altijd relevante informatie van het pensioenfonds via een email alert kan ontvangen.

Thema's 2024 en toekomst fonds

Net als vorig jaar was er in 2024 aandacht voor de nieuwe regels voor pensioen. Er is een aparte landingspagina op de website ingericht waarin wordt uitgelegd waarom zaken gaan veranderen en wat dat voor het pensioen van onze deelnemers betekent.

We hebben ook aandacht besteed aan de reeds bestaande keuzemogelijkheden die deelnemers hebben bij ons pensioenfonds om hun pensioen op maat te maken.

In oktober is de virtuele jaarvergadering voor de deelnemers georganiseerd, welke goed is ontvangen. Ook dit jaar werd de traditionele kennissessie tijdens de jaarvergadering verzorgd door aandelenanalist Corne van Zeijl vanuit vermogensbeheerder Cardano.

Wij communiceren met regelmaat over de stand van zaken met betrekking tot het onderzoek van het pensioenfonds naar haar toekomst en de mogelijkheid om de pensioenaanspraken bij een andere pensioenuitvoerder onder te brengen.

CACEIS Netherlands Branch en de ondernemingsraad (hierna: sociale partners) hebben een zogeheten transitieplan opgesteld waarin ons gesloten pensioenfonds wordt verzocht aan de pensioenuitvoerder die mogelijk in de toekomst de pensioenregeling gaat uitvoeren, de wensen van sociale partners ten aanzien van een aanpassing van de bij ons ondergebrachte pensioenregeling naar een Flexibele Regeling (FPR) mee te geven. Het transitieplan heeft het onderzoek dat verricht is door het pensioenfonds naar de wensen aangaande de risicobereidheid en risicodraagvlak van onze deelnemers als uitgangspunt genomen.

Het is aan de nieuwe uitvoerder (en niet aan het pensioenfonds) om te beoordelen of de nieuwe regeling evenwichtig, uitvoerbaar en financieel aanvaardbaar is en zij de opdracht tot aanpassing naar en uitvoering van een FPR wil aanvaarden. Vooralsnog verwachten wij op korte termijn geen overgang naar een andere pensioenregeling.

Wanneer er meer duidelijkheid is over de toekomst van het pensioenfonds, zal daar aandacht aan worden besteed in onze communicatie.

Uitbesteding pensioenuitvoering en communicatie uitvoering

Het pensioenfonds van de KAS BANK heeft het pensioenbeheer en de klantbediening uitbesteed aan AZL. AZL is daarnaast verantwoordelijk voor de wettelijke communicatie aan onze deelnemers, zoals startbrieven en de UPO. Daarnaast is AZL de host en functioneel beheerder van de website. Onderdeel van de dienstverlening is een maandelijks nieuwsdienst met de keuze uit een aantal nieuwsberichten om aan de deelnemers te sturen. De communicatiecommissie heeft regelmatig contact met AZL inzake deze communicatie. AZL rapporteert elk kwartaal over de kwaliteit van hun dienstverlening aan het pensioenfonds. Om de communicatie verder te professionaliseren onderzoekt het pensioenfonds momenteel om de communicatie uitvoering bij AZL in 2025 verder uit te breiden.

Beleggingen

Terugblik op 2024

In 2024 is de beleggingsagenda voornamelijk bepaald door de evaluatie van de aandelenportefeuille en de evaluaties van de overige vermogensbeheerders. Daarnaast is de transitie naar een SFDR art. 8-classificatie afgerond en is de verdere implementatie van het dynamische staffelbeleid voor de renteafdekking uitgevoerd. Daarnaast zijn de ontwikkelingen in de rente- en kapitaalmarkten en de impact op de matchingportefeuille een belangrijk onderwerp geweest.

Optimalisatie van de aandelenportefeuille

Na herhaaldelijke underperformance van het aandelenmandaat, mede als gevolg van een zeer restrictief duurzaamheidsbeleid, heeft het pensioenfonds in 2024 een uitgebreide evaluatie van de aandelenmanager uitgevoerd. Hierbij is vooral aandacht besteed aan de mogelijkheid tot verbreding van het belegbare universum, waarbij de focus verlegd wordt van enkel impactgedreven beleggingen naar een bredere duurzame aandelenstrategie. Verdere reductie van actief risico is ook onderzocht met het doel de tracking error ten opzichte van de benchmark te reduceren.

De uitgebreide analyse in 2024 stelt het fonds in staat de aandelenportefeuille in 2025 te re-risken door middel van verbreding van het belegbare universum en afbouw van actief risico, met als doel de reductie van tracking error in verhouding tot de benchmark.

Evaluatie uitbestedingspartners

Conform het evaluatiebeleid evalueert SPKB periodiek de uitbestedingspartijen die betrokken zijn in het vermogensbeheer. SPKB heeft in 2024 de aandelenportefeuille uitgebreid geëvalueerd als omschreven in de vorige paragraaf. Daarnaast is in 2024 geconcludeerd dat zowel de custodian als LDI-beheerder de dienstverlening naar tevredenheid vervullen. Waar verbetering mogelijk is zijn aandachtspunten gedefinieerd om de dienstverlening verder te verbeteren. De evaluatie van de overige vermogensbeheerders (woninghypotheken en obligaties opkomende landen) worden uitgevoerd in 2025.

SFDR-transitie en Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

In 2024 heeft het pensioenfonds de transitie naar een SFDR art. 8-classificatie afgerond. Bovendien is het ESG-integratiebeleid uitgebreid, met Clarity AI als onafhankelijke dataprovider voor duurzaamheidsscreening en SFDR-rapportage.

Dynamische renteafdekking

De procedure rondom de renteafdekking is verder verfijnd met de implementatie van een automatische (non-discretionaire) dynamische staffel, waarmee de mate van renteafdekking wordt afgestemd op de actuele dekkingsgraad. Dit resulteerde in 2024 in strategische renteafdekkingspercentages die fluctueerden tussen de 77,5% en 80% (op basis van de technische voorziening). Het pensioenfonds houdt het renterisico door middel van de dynamische staffel beheersbaar en behoudt daarnaast flexibiliteit met het oog op de toekomst van de pensioenregeling.

Strategisch beleggingsbeleid

De beleggingsportefeuille bestaat uit een matching portefeuille en een rendementsportefeuille. De matchingportefeuille heeft het doel om het renterisico van de verplichtingen af te dekken. Deze portefeuille 49% (strategische norm) van het belegd vermogen bestaat uit een LDI mandaat, en een woninghypothekenfonds. Het LDI mandaat is opgebouwd uit staatsobligaties, renteswaps en geldmarktfondsen. Het LDI mandaat en wordt beheerd door GSAM en het hypothekenfonds door Aegon Asset Management (AeAM).

De rendementsportefeuille beslaat 51% (strategische norm) van het vermogen en bestaat uit aandelen, investment grade bedrijfsobligaties en obligaties uit opkomende landen. Cardano belegt voor SPKB de aandelenportefeuille middels een mandaat.

De aandelenportefeuille werd in 2024 actief belegd conform een impact gedreven ESG-strategie. GSAM beheert de investment grade bedrijfsobligaties binnen een beleggingsfonds. Amundi beheert de obligaties uit opkomende landen ook binnen een beleggingsfonds.

De portefeuille zag er op 31 december 2024 als volgt uit:

	Feitelijk	Norm	Min	Max	Benchmark
Matching	47,8%	49,0%	39,0%	59,0%	
LDI (GSAM)	35,7%	38,3%	27,4%	49,3%	Verplichtingenbenchmark
Hypotheke (AeAM)	11,5%	10,7%	8,2%	13,2%	BC Customized PHF Maturity Swap
Cash	0,6%	0,0%	0,0%	5,0%	
Return	52,2%	51,0%	41,0%	61,0%	
Aandelen (Cardano) incl. valutatermijncontracten (Caceis)	30,3%	30,0%	27,0%	33,0%	MSCI World ACWI NTR
Obligaties – Sustainable credits (GSAM)	11,1%	11,0%	8,0%	14,0%	Bloomberg Barclays Euro Aggregate Corporate TR Index
Obligaties – Opkomende landen (Amundi)	10,8%	10,0%	6,0%	14,0%	50% JPM ELMI PLUS + 50% JPM EMBI Global Diversified Hedged
Totaal	100,0%				

In 2024 is de beleidsdekkingsgraad gedaald van 131,8% eind december 2023 naar 127,5% eind december 2024. De actuele dekkingsgraad is in die periode gedaald van 126,2% naar 124,1%.

De onderstaande tabel toont het behaalde portefeuillerendement over 2024, het benchmarkrendement en de verwachtingen voor het meetkundig rendement de komende 15 jaar zoals gehanteerd in de meest recente ALM-studie.

	ALM 15-jaars (geannualiseerd)	Portefeuille	Benchmark
LDI-staatsobligaties	0,1%	-2,6%	8,8%
Hypotheke	2,0%	5,9%	4,1%
Bedrijfsobligaties	1,1%	4,9%	4,7%
Aandelen(unhedged)	4,3%	14,8%	25,3%
Obligaties opkomende landen	3,1%	6,2%	5,2%
Portefeuille(hedged)	1,8%	7,0%	11,8%
Matching		5,0%	8,8%
Return(hedged)		8,8%	14,5%

De portefeuille heeft een rendement van 7,0% behaald in 2024. Dit is een underperformance van -4,8% versus het rendement van de benchmark van 11,8%.

De rente is in 2024 gedaald. Hierdoor is zowel de waarde van de pensioenverplichtingen als de matchingportefeuille in waarde toegenomen. Wel is sprake van een achterblijvend resultaat op de staatsobligaties binnen het LDI-mandaat gezien de behoorlijk opgelopen staat-swap spread. Dit resultaat is uitlegbaar gegeven de uitzonderlijke ontwikkelingen op de kapitaalmarkten voor Europese staatsobligaties.

Het zakelijke waarden risico is in 2024 een beloond risico. De returnportefeuille heeft een rendement van 8,8% (hedged) behaald. De return portefeuille heeft een underperformance van -5,0% behaald versus de benchmark. Dit valt vooral te verklaren door de underperformance van het aandelenmandaat, gezien alle vastrentende waarden binnen de returnportefeuille juist een outperformance lieten zien van 0,6% . De resultaten van 2022 en 2023 lieten een vergelijkbaar beeld zien.

MVB-beleid vermogensbeheerders

Het fonds heeft het vermogensbeheer van de beleggingsportefeuille uitbesteed. Vermogensbeheerders voeren het MVB-beleid uit in naam van het pensioenfonds. Het beleid dat uitgevoerd wordt door de individuele beheerders is toegespitst op de individuele beleggingscategorie. Hieronder wordt kort het gevoerde MVB-beleid per beheerder samengevat. In de wettelijke SFDR rapportage templates wordt in meer detail ingegaan op het MVB-beleid dat gevoerd wordt voor het pensioenfonds.

Cardano

Cardano's sustainable investment policy is in overeenstemming met internationale verdragen, conventies, best practices, zoals de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPR), de OECD Guidelines for Multinational Enterprises en Universal Declaration of Human Rights (UDHR).

Een volledig overzicht van het beleid is beschikbaar op de website. De webpagina met links naar Cardano's rapporten met onder ander de thema's duurzaam beleggingsbeleid, uitsluiting bedrijven, engagementbeleid en stembeleid zijn hier te vinden: <https://www.cardano.nl/duurzaamheid-policies-disclosures/>

AeAM

AeAM heeft de UNPRI onderschreven. Verder integreert AeAM ESG-factoren in haar beleggingsbeleid en biedt zij binnen het hypotheekaanbod mogelijkheden voor duurzaamheid, zoals leningen voor energiebesparende maatregelen.

GSAM

GSAM heeft de UNPRI en UN Global Compact Principles (UNGCP) onderschreven. GSAM belegt niet in bedrijven die deze principes schenden. Het beleid verantwoordelijk beleggen is integraal onderdeel van het beleggingsproces van GSAM.

Voor de vastrentende beleggingen die GSAM beheert voor SPKB betekent dit dat beleggingen in vastrentende waarden, uitgegeven door bedrijven die de UNGCP schenden, zijn uitgesloten.

Amundi

Amundi heeft de UNPRI onderschreven. Amundi heeft een eigen intern ESG-ratingproces ontwikkeld op basis van de 'Best-in-Class'-aanpak. De aan elke activiteitensector aangepaste ratings zijn erop gericht bedrijven te beoordelen op ESG.

Uitvoeringskosten

In dit hoofdstuk doet het pensioenfonds verslag van de in het verslagjaar gemaakte uitvoeringskosten. Conform de wettelijke voorschriften worden daarbij drie categorieën kosten onderscheiden: de administratieve uitvoeringskosten (ofwel kosten pensioenbeheer), de kosten vermogensbeheer en de transactiekosten. Van ieder van deze drie categorieën zijn in de tabel hieronder de totaalbedragen in euro opgenomen en de betreffende ratio. De ratio's zijn:

- Kosten pensioenbeheer: als bedrag in euro per deelnemer en pensioengerechtigde (conform de definitie van de Pensioenfederatie)
- Kosten vermogensbeheer: als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen
- Transactiekosten: als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen;
- Totaal kosten pensioenbeheer plus vermogensbeheer: als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen.

	2024		2023	
	Kosten	Ratio	Kosten	Ratio
	x € 1.000		x € 1.000	
Kosten pensioenbeheer	987	€ 2.258,58	155	€ 363,85
Kosten vermogensbeheer	1.665	0,47%	1.625	0,50%
Totaal kosten pensioenbeheer plus vermogensbeheer	2.652	0,76%	1.780	0,54%
Transactiekosten	183	0,05%	154	0,05%

De kosten per deelnemer zijn voor een gesloten fonds moeilijk te vergelijken met andere pensioenfondsen. Het pensioenfonds heeft ultimo 2024 maar 437 (2023: 426) deelnemers die op basis van de voorgeschreven definitie meegenomen worden in de berekening van de kosten per deelnemer, waarvan 25 (2023 idem) arbeidsongeschikte deelnemers met premievrije opbouw en 412 (2023: 401) pensioengerechtigden. Door de sluiting van het pensioenfonds is een grote groep van actieve deelnemers (die in het verleden wel meetelden voor de berekening van de kosten) in 2023 verschoven naar de groep inactieve deelnemers. Ook voor alle inactieve deelnemers worden kosten gemaakt in het pensioenfonds, maar deze deelnemers worden niet opgenomen in de berekening van de kosten per deelnemer conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Wanneer wordt gekeken naar de kosten per deelnemer met inbegrip van de gewezen deelnemers dan zouden de kosten per deelnemer voor 2024 uitkomen op € 529,51 (2023: € 81,58).

Kosten pensioenbeheer

De kosten voor pensioenbeheer in 2024 bedroegen 987 (2023: 155).

	2024	2023
	x € 1.000	x € 1.000
Administratie	356	0
Governance	276	138
Controlekosten	149	-20
Advieskosten	150	0
Overige kosten	56	37
	987	155

In totaal zijn de pensioenuitvoeringskosten in 2024 fors gestegen ten opzichte van 2023. De belangrijkste oorzaak is het feit dat vanaf 2024 alle reguliere uitvoeringskosten voor rekening van het pensioenfonds zijn.

Tot en met boekjaar 2023 heeft de werkgever uitvoeringskosten voor zijn rekening genomen. Omdat de werkgever de uitvoeringsovereenkomst heeft opgezegd, neemt de werkgever alleen nog de kosten m.b.t. "change" voor zijn rekening die in 2024 ca 250 bedroegen.

De controlekosten waren in 2023 negatief. Dit kwam doordat de actuariële kosten over 2022 uiteindelijk zijn betaald door en voor rekening van de werkgever. In 2022 was hiervoor bij het pensioenfonds een raming opgenomen. Deze raming is in boekjaar 2023 vrijgevallen waardoor de kosten in 2023 negatief waren.

De vermelde bedragen sluiten aan op de bedragen die zijn vermeld in de jaarrekening. Voor een verdere specificatie wordt verwezen naar toelichting [15] in de 'Toelichting op de staat van baten en lasten'.

Kosten vermogensbeheer

Kosten van het vermogensbeheer zijn vastgesteld op look through basis en kunnen in twee categorieën worden onderscheiden:

- de eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt, waaronder de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s), het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten onafhankelijke accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie;
- de tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening.

Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt.

Het gemiddeld belegd vermogen bedroeg in 2024 € 350.868.954 (2023: € 328.161.943). De vermogensbeheerkosten zijn in absolute zin met 2,5% gestegen ten opzichte van 2023, maar doordat het gemiddeld belegd vermogen is toegenomen, zien we een daling van de kosten uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen in 2024.

In onderstaande tabellen zijn de kosten (x € 1.000) voor 2023 en 2024 weergegeven:

	2024		
	Directe kosten	Indirecte kosten	Totale kosten
Beheerkosten			
Vastgoed	9	0	9
Aandelen	440	0	440
Vastrentende waarden	101	556	657
Kosten overlay beleggingen	0	11	11
Totaal beheerkosten	550	567	1.117
Overige vermogensbeheerkosten			
Beleggingsadvies	22	0	22
Bewaarloon	30	0	30
Beleggingsadministratie	297	0	297
Overige beleggingskosten	40	159	199
Totaal overige vermogensbeheerkosten	389	159	548
Totaal kosten vermogensbeheer, exclusief transactiekosten	939	726	1.665
Transactiekosten			
Vastgoed	0	1	1
Aandelen	0	28	28
Vastrentende waarden	3	105	108
Kosten overlay beleggingen	0	46	46
Totaal transactiekosten	3	180	183
Totaal kosten vermogensbeheer, inclusief transactiekosten	942	906	1.848

	2023		
	Directe kosten	Indirecte kosten	Totale kosten
Beheerkosten			
Vastgoed	7	1	8
Aandelen	364	24	388
Vastrentende waarden	133	502	635
Overige	0	9	9
Totaal beheerkosten	504	536	1.040
Overige vermogensbeheerkosten			
Beleggingsadvies	80	0	80
Bewaarloon	30	0	30
Beleggingsadministratie	258	0	258
Overige beleggingskosten	36	181	217
Totaal overige vermogensbeheerkosten	404	181	585
Totaal kosten vermogensbeheer, exclusief transactiekosten	908	717	1.625
Transactiekosten			
Vastgoed	0	0	0
Aandelen	0	-15	-15
Vastrentende waarden	3	138	141
Overige	0	28	28
Totaal transactiekosten	3	151	154
Totaal kosten vermogensbeheer, inclusief transactiekosten	911	868	1.779

Governance

Bestuur

Het Bestuur heeft in 2024 elf maal vergaderd (reguliere bestuursvergaderingen). Het Bestuur heeft in het voorjaar van 2025 drie keer met de Visitatiecommissie overlegd. Met het Verantwoordingsorgaan heeft het Bestuur vijf keer vergaderd. Naast deze reguliere vergaderingen heeft het Bestuur tijdens drie strategiebijeenkomsten stil gestaan bij de toekomstverkenning van het pensioenfonds.

In 2024 is een aantal beleidsbesluiten genomen. Daarnaast heeft het bestuur uitgebreid stil gestaan bij de ontwikkelingen rond de Wet toekomst pensioenen. Ook is regelmatig overleg geweest met de werkgever CACEIS Bank Netherlands Branch. Deze ontwikkelingen en de impact hiervan op de toekomst van het pensioenfonds, zijn sinds januari 2024 ondergebracht in een eigen bestuursvergadering (Change).

In het jaar 2024 heeft het bestuur naast de reguliere werkzaamheden extra stilgestaan bij de onderstaande onderwerpen.

Beleid & Strategie

Wet toekomst pensioenen

De Wet toekomst pensioenen is op 1 juli 2023 van kracht gegaan. Het bestuur heeft voor zichzelf een analyse gemaakt wat de impact van deze wet op het pensioenfonds zou zijn. Door middel van berekeningen op zowel een vorm van een solidaire premieregeling als een flexibele premieregeling, heeft het bestuur een beeld gevormd. Daarnaast heeft er namens het bestuur in januari 2024 een raadplegend deelnemersonderzoek plaatsgevonden. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in welk risico deelnemers en pensioengerechtigden zouden willen nemen en welk risico zij zouden kunnen nemen met hun pensioengeld. Globaal kwam uit dit raadgevend deelnemersonderzoek naar voren dat de oudere deelnemers en pensioengerechtigden beperkt risico willen nemen met hun pensioengeld en de jongere deelnemers wat meer risico willen nemen met hun pensioengeld. Verder werd duidelijk dat met name de oudere deelnemers en pensioengerechtigden, zo min mogelijk schommeling van hun pensioengeld willen hebben.

Tot medio 2024 was de wet nog niet duidelijk of gesloten pensioenfondsen, zoals het onze, wel over konden gaan naar het Nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast biedt CBNB voor de pensioenopbouw voor zijn werknemers bij a.s.r. een IDC premieregeling aan. Het was daarom dus ook niet waarschijnlijk dat er een verzoek tot invaren bij het pensioenfonds zou volgen. CBNB en de ondernemingsraad hebben eind december 2024 echter wel een Transitieplan opgesteld, om in ieder geval voor de toekomst de mogelijkheid tot invaren niet uit te sluiten. De werkgever heeft echter geen verzoek tot invaren gedaan bij ons pensioenfonds. Als er een verzoek tot invaren zou komen, dan toetst het bestuur van het fonds dit verzoek zelfstandig op de evenwichtigheid voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Toekomst pensioenfonds

Op basis van de dekkingsgraad van het fonds, de hoogte van de kosten per deelnemer en de continuïteit van de bezetting van het bestuur en het verantwoordingsorgaan, ziet het bestuur geen reden van zorg rond de continuïteit van het fonds.

Echter het feit dat het fonds een gesloten fonds is, het geringe aantal gewezen deelnemers en de ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenstelsel, waren voor het bestuur aanleiding om over de toekomst van het pensioenfonds na te denken.

Aan de hand van verschillende scenario's onderzoekt het bestuur hoe de toekomst van het fonds er uit kan zien. Deze toekomstverkenning is in een aantal fases ingericht. De eerste fase betrof vooral inzicht krijgen in de mogelijkheden voor het fonds. Dit inzicht is naast kwalitatief ook cijfermatig onderbouwd. In het kort komt het er op neer dat het fonds kan overgaan naar een andere pensioenuitvoerder, maar ook nog gedurende een flink aantal jaren zelfstandig als pensioenfonds kan doorgaan.

Vanuit deze achtergrond is het Bestuur meer inhoudelijk de markt gaan verkennen. Op basis van eerdere gesprekken, leek een overdracht van pensioenrechten – en aanspraken naar een verzekeraar een interessante optie. Bij een opvraag van de voorstellen bij verzekeraars, bleek echter de offertes op dat moment ver achter te blijven bij wat het pensioenfonds de gewezen deelnemers en de gepensioneerd zelf kan bieden. Het voorstel van de verzekeraars, kwam derhalve niet door de toets op evenwichtigheid, omdat het een benadeling van zowel de gewezen deelnemers als de pensioengerechtigden betrof.

Het Bestuur blijft actief alternatieven voor het voortzetten van het eigen pensioenfonds onderzoeken.

Beloningsbeleid

Het bestuur heeft het Beloningsbeleid herzien voor bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan en leden van bestuurlijke commissies in dienst van de werkgever. Om de onafhankelijkheid van de werkgever te borgen, ontvangen alle leden van de genoemde gremia een vergoeding vanuit het pensioenfonds. Daartegenover staat, dat de werkzaamheden voor het pensioenfonds eveneens in privé tijd dienen plaats te vinden. De hoogte van de vergoeding is marktconform en is door de Compliance officer getoetst.

Klachten- en geschillenprocedure

Het Bestuur heeft het klachtenbeleid en de klachten- en geschillen procedure aangepast aan de laatste ontwikkelingen uit de Gedragslijn Goed omgaan met klachten, opgesteld door de Pensioenfederatie. De procedure was al in lijn met deze Gedragslijn. Door de inrichting en de werking van het GIP (Geschillen Instituut Pensioenen), heeft de pensioensector een externe onafhankelijke geschilleninstantie. De meest recente versie van de Klachten- en geschillenprocedure treft u op de website van het pensioenfonds aan.

Integriteit

Het bestuur heeft integriteit hoog op de bestuursagenda staan. Het bestuur heeft dit onderwerp onder meer besproken tijdens de actualisering van de jaarlijkse systematische integriteitsrisico analyse (SIRA). De integrity risk appetite is vastgesteld op laag (4). Dit wil zeggen dat er zeer weinig risico mag worden genomen op het gebied van integriteit. Aan de hand van diverse casus is het Bestuur getraind op het gebied van integriteits awareness.

Als onderdeel van de SIRA is het risico op fraude binnen het Pensioenfonds geanalyseerd. Het bestuur concludeert dat het voldoende beheersmaatregelen heeft getroffen om dit risico binnen de risicohouding te laten vallen. Daarnaast heeft het Bestuur geconstateerd dat de beheersing van het risico op fraude bij uitbestedingspartners, een operationeel risico is.

Vanuit de inzichten uit de SIRA is het integriteitsbeleid, het privacybeleid en de incidentenregeling geactualiseerd.

De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragscode. Over 2024 heeft de compliance officer geen bijzonderheden geconstateerd.

Voor de deelnemers van het fonds zijn met name het privacybeleid en het privacy statement belangrijk. De meest recente versie staat op de website van het fonds.

De onderwerpen met betrekking tot integriteit vormen geen aanleiding om stil te staan bij evenwichtige belangenafweging.

Risicomanagement

Met de benoeming van de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer is de inrichting van het integraal risicomanagement verstevigd. Het integraal risicomanagement beleid is geactualiseerd. Daarmee is ook een scheiding tussen de werkzaamheden in de eerste lijn (de operationele zaken) en de tweede lijn (de beoordeling van de werkzaamheden uit de eerste lijn) aangescherpt. Hiermee is voldaan aan de aanbevelingen van de audit op het risicomanagement uit 2023.

Naast een actualisering van de risicoanalyses in opzet, bestaan en werking en actualisering van het beleid, heeft er een verdieping plaatsgevonden op datakwaliteit en IT-risico's. Vanuit nieuwe Europese wetgeving (Digital Operational Resilience Act) zijn eisen gesteld aan het beheersen van IT-risico's en risico's rond cybercrime van financiële organisaties, zoals pensioenfondsen. SPKB voldoet vanaf 17 januari 2025, op een paar details na, aan deze wetgeving.

Eigenrisicobeoordeling

In 2024 heeft een eigenrisicobeoordeling (ERB) plaatsgevonden. De ERB moet wettelijk gezien eenmaal per drie jaar plaats vinden of bij specifieke gebeurtenissen. De ERB is een integrale analyse en beoordeling van:

- De risico's waarmee het fonds geconfronteerd is of in de toekomst aan kan worden blootgesteld.
 - Het gaat om de materiële risico's, zowel op de korte als op de lange termijn.
 - Het gaat om die risico's die gevolgen kunnen hebben voor de mogelijkheden van het fonds om aan haar strategische doelstellingen te kunnen voldoen.
- De consequenties van deze risico's voor de pensioenen van deelnemers en voor het fonds zelf.
- De effectiviteit van het risicobeheer – inclusief de (feitelijke) beheersmaatregelen – en de doelmatigheid daarvan.

De ERB geeft het pensioenfonds inzicht in de materiële risico's en mogelijke consequenties hiervan voor het behalen van haar strategische doelstellingen, de financiële positie en de pensioenen van de deelnemers. Daarnaast wordt in de ERB een oordeel gegeven over de effectiviteit en de doelmatigheid van het risicobeheer.

Het bestuur heeft op basis van een aantal wettelijke scenario's en een aantal toekomstige scenario's een analyse gedaan wat de impact van deze scenario's is op het behalen van de strategische doelstellingen.

Hieronder treft u de samenvatting van de uitkomsten aan:

Scenario	Hoe kan het scenario zich concreet voordoen?	Wat zijn relevante risico's in het scenario?	Wat zijn bestaande maatregelen en beoordeel de effectiviteit hiervan?	Welke aanvullende beheersmaatregelen zijn er nog nodig?
Basisscenario				
Stressscenario 1: Het scenario dat de dekkinggraad significant is afgenomen, bijvoorbeeld door economische schokken.	- Financiële markten kunnen instorten, en/of er kan een forse rentedaling plaatsvinden. - Op het moment dat het fonds gaat liquideren, middels een overgang naar een APF of een verzekeraar, leidt een forse daling van de dekkinggraad tot een minder gunstige uitgangspositie van deelnemers in een nieuwe regeling.	- Matching- en renterisico - Marktrisico (Onder) Uitbestedingsrisico - Omgevingsrisico - Communicatie risico	- Bescherming van het renterisico - Communicatieplan over mogelijke risico's in het toekomstplan - Spreiding door middel van verschillende vermogensbeheerders met verschillende mandaten	Additioneel onderzoek naar mate van bescherming van de dekkinggraad en eventueel extra bescherming inrichten
Stressscenario 2: Het scenario dat er niet tijdig een toekomstbestendige oplossing voorhanden is voor het voortbestaan van de pensioenrechten.	- Geen van verzekeraars heeft een voldoende acceptabele aanbieding om de pensioenen over te nemen. - Een algemeen pensioenfonds is niet geïnteresseerd om een gesloten fonds in de portefeuille te krijgen. - Liquideren na verschillende jaren waarin geen oplossing wordt gevonden waardoor er veel kosten worden gemaakt, wat ten koste gaat van de pensioenkapitalen van deelnemers.	- Operationeel risico - Kredietrisico - Communicatierisico	- Eerste fase toekomstverkenning is afgerond, volgende fase is geïnitieerd. - Communicatieplan - Betrokkenheid, expertise op juiste inzichten en het maken van berekeningen die inzichten verschaffen.	- Toekomstverkenningsplan - Goede inrichting van governance met afstemming met sociale partner voor een toekomstoplossing

Scenario	Hoe kan het scenario zich concreet voordoen?	Wat zijn relevante risico's in het scenario?	Wat zijn bestaande maatregelen en beoordeel de effectiviteit hiervan?	Welke aanvullende beheersmaatregelen zijn er nog nodig?
Basisscenario				
Stressscenario 3: Het scenario van een grootschalige cyberaanval (die de continuïteit van primaire processen raakt).	– De volledige administratie vindt plaats in de servers van AZL. Een cyberaanval bij AZL bedreigt de toegankelijkheid en continuïteit. – Door een grootschalige cyberaanval bij het vermogensbeheer kan de continuïteit van beleggings- en betalingsprocessen in gevaar komen. – In een geval van ransomware dient het pensioenfonds mogelijk hoge geldsommen te betalen. – Geen eigen omgeving, gebruik van omgeving CACEIS. Continuïteit van eigen processen hangt af van beschikbaarheid van omgeving CACEIS.	– IT-risico – Omgevingsrisico – Communicatierisico – Kredietrisico – Operationeel risico	– IT-beleid – Bedrijfscontinuïteitplan bij CACEIS – Contractuele afspraken met AZL – Contractuele afspraken met vermogensbeheerpartijen – Implementatie van DORA – Assurance rapportages van CACEIS	– Expliciete aandacht voor IT-risicomanagement in IT-beleid – Dialoog over IT-risico's met kritieke uitbestedingspartijen – Dialoog met CACEIS over onafhankelijkheid – Uitbreiding bedrijfscontinuïteitsbeleid.
Stressscenario 4: Het scenario waarin er sprake is van een bestuurlijk integriteitsincident.	– Persoonlijke integriteitsrisico's kunnen leiden tot sancties en reputatieschade – Financiële integriteitsschendingen kunnen leiden tot sancties, reputatieschade en andere financiële problemen – Integriteitsrisico op de governance, zoals het niet voldoen aan Code Pensioenfondsen, schaden de uitstraling van het fonds. Het gebrek aan countervailing power, schaadt de integriteit van besluitvorming van het fonds	– Communicatierisico – Compliance risico – Integriteitsrisico – Kredietrisico – Operationele risico's	– SIRA – Integriteitsbeleid	– Vastleggen besluitvorming met oog op Wtp-proces/ CWO-proces verbeteren

Pensioenreglement

Het bestuur heeft met ingang van 1 januari 2025 een aantal beperkte wijzigingen aangebracht in het Pensioenreglement 2023 Premievrij (versie februari 2025).

De aanpassing betrof een opschoning van een aantal tijdelijke keuzes, die de regeling bevatte rond het worden van een gesloten fonds.

Het meest actuele pensioenreglement en de meest actuele reglementen zijn beschikbaar op de website van pensioenfonds van de KAS BANK: <https://www.pensioenfondskasbank.nl/medewerker/documenten/statuten-en-reglementen/>.

Geschikt bestuur

Zelfevaluatie

Het bestuur heeft eveneens geïnvesteerd in zijn eigen geschiktheid. Jaarlijks evalueert het bestuur zijn eigen functioneren. Hierbij wordt gekeken of het bestuur en de bestuursleden nog voldoen aan de kwaliteitseisen voor een goed bestuurder en de deskundigheidseisen. De zelfevaluatie over 2024/2025 heeft plaatsgevonden onder begeleiding van een extern adviseur. Dit heeft bijgedragen aan een verdere verdieping in de samenwerking binnen het bestuur.

De zelfevaluatie vindt eveneens plaats binnen de verschillende commissies. Uit deze evaluaties kwamen geen bijzonderheden naar voren.

Geschiktheid

Het geschiktheidsbeleid en het opleidingsplan zijn vastgelegd in het Beleidsplan geschiktheid Bestuur pensioenfonds KAS BANK. Onderdeel van dit geschiktheidsplan is het rooster van aftreden van het Bestuur en het opleidingsplan en de registratie van de genoten opleidingen.

De bestuursleden zijn zich bewust van de toegevoegde waarde van permanente kennisontwikkeling. De bestuursleden hebben in 2024 diverse relevante seminars en themadagen van onder andere de Pensioenfederatie, DNB en partijen in de markt bijgewoond. Het belangrijkste scholingsthema betrof onderwerpen gerelateerd aan de Wet toekomst pensioenen.

Diversiteit

Het Bestuur heeft diversiteitsbeleid opgenomen in het integriteitsbeleid. Het Bestuur en de commissies streven naar diversiteit van de samenstelling van de leden.

Het Bestuur bestaat in 2024 uit vier mannen en twee vrouwen. Het Verantwoordingsorgaan bestaat in 2024 uit twee vrouwen en vier mannen.

Bij het wervingsbeleid van nieuwe leden wordt er rekening gehouden met de diversiteit van de samenstelling van de organen.

Gedraglijn Verwerking Persoonsgegevens

De Gedraglijn Verwerking Persoonsgegevens biedt pensioenfonds een kader om de Algemene Verordening Gegevensbescherming na te leven. Onderdeel van de gedraglijn is dat pensioenfonds jaarlijks verklaren of zij zich hebben gehouden aan de gedraglijn.

Het fonds houdt zich aan de Gedraglijn Verwerking Persoonsgegevens voor Pensioenfonds en ziet er op toe dat zijn uitbestedingspartners eveneens voldoen aan de Gedraglijn.

Beloningsbeleid

Pensioenfondsen moeten zorgvuldig omgaan met de beloningen aan hun leden van het Bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie. Het beloningsbeleid moet niet aanzetten tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is. Dit is als uitgangspunt genomen bij het beloningsbeleid van het pensioenfonds. Daarnaast geldt ook dat het pensioenfonds samenwerkt of activiteiten uitbesteedt aan partijen, die ook een beloningsbeleid hebben dat in lijn ligt met het beleid van het pensioenfonds.

Het beloningsbeleid ziet op de bestuursleden, leden van het Verantwoordingsorgaan, leden van bestuurlijke commissies in dienst van de werkgever en de leden van de Visitatiecommissie. De leden van het Bestuur van het pensioenfonds ontvangen een vacatievergoeding van € 10.553,64 per 0,1 VTE per jaar (stand per 2024). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de CBS consumenten-prijsindex (CPI) voor alle bestedingen, gemeten op 31 december.

De leden van het Verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding voor hun werkzaamheden. De hoogte van de vergoeding is gebaseerd op de vergoeding voor bestuursleden, aangepast aan de verwachte tijdsbesteding voor dit orgaan.

De leden van de bestuurlijke commissies in dienst van de werkgever ontvangen een vergoeding conform de Nederlandse vergoeding voor vrijwilligerswerk. Met dit beloningsbeleid sluit het fonds aan bij de richtlijnen beheerst beloningsbeleid van De Nederlandsche Bank (DNB).

De beloning van de leden van de Visitatiecommissie wordt vastgesteld op het moment dat de scope van hun opdracht bekend is. Uitgangspunt hierbij is dat het een vaste vergoeding betreft die in redelijke verhouding staat tot de gedragen verantwoordelijkheden, de aan deze functie gestelde eisen en het tijdsbeslag.

De opleidingskosten en reiskosten die bestuursleden maken worden vergoed door het pensioenfonds. Door een groeiende hoeveelheid wet- en regelgeving, is het relevant dat bestuursleden hun deskundigheid op peil houden. In het boekjaar 2024 hebben meerdere bestuursleden een opleiding gevolgd om hun kennis te vergroten. Opleidings- en reiskosten worden ook voor leden van het Verantwoordingsorgaan vergoed. Opleidingskosten van de Visitatiecommissie worden niet door het fonds vergoed.

Het fonds kent geen prestatiebeloning of andere variabele beloningselementen. In 2024 is niet afgeweken van het beloningsbeleid.

Het bestuur ziet er bij zijn uitbestedingspartners op toe dat ook bij de uitbestedingspartners wordt voldaan aan de richtlijn beheerst beloningsbeleid. Dit onderwerp komt ter sprake bij de periodieke evaluatie.

Betaalde vergoedingen Bestuur, Visitatiecommissie en Verantwoordingsorgaan (x € 1.000):

	2024	2023
Bestuursvergoedingen	80	82
Vergoedingen Visitatiecommissie	22	41
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	16	15
Totaal	118	138

Naleving wet- en regelgeving

In 2024 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten en/of Autoriteit Persoonsgegevens geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Klachten en geschillen

Het pensioenfonds kent een Klachten- en Geschillenprocedure. Deze is eveneens op de website van het fonds in te zien. Een deelnemer kan een klacht indienen als deze van mening is dat bij de uitvoering van de pensioenreglementen zijn rechten zijn geschaad. De klachten- en geschillenregeling licht in lijn met de Gedragslijn goed omgaan met klachten van de Pensioenfederatie.

Hieronder treft u een overzicht van de klachten en geschillen die in 2024 hebben plaatsgevonden

Deelnemers ((gewezen) deelnemers, andere aanspraakgerechtigden (ex-partners, kinderen) en pensioengerechtigden)		Klachten				Geëscaleerde klachten	Geschillen*	Totaal
Onderwerp		Q1	Q2	Q3	Q4			
1	Behandelingsduur	1	0	0	1	0	0	2
2	Deelnemersportaal	0	0	2	0	0	0	2
3	Duurzaamheid	0	0	0	0	0	0	0
4	Financiële situatie	0	0	0	0	0	0	0
5	Informatieverstrekking	0	0	2	0	0	0	2
6	Keuzebegeleiding	0	0	0	0	0	0	0
7	Pensioenberekening en -betaling	1	0	0	0	0	0	1
8	Registratie werknemersgegevens	0	0	0	0	0	0	0
9	Service en klantgerichtheid	0	0	0	0	0	0	0
10	Toepassing wet- en regelgeving algemeen	0	0	0	0	0	0	0
11	Toepassing wet- en regelgeving invaren transitie	0	0	0	0	0	0	0
12	Overig	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal	2	0	4	1	0	0	7

* Vanaf 2024 worden de geschillen door GIP (inclusief Ombudsman) behandeld.

Werkgevers		Klachten				Geëscaleerde klachten	Geschillen	Totaal
Onderwerp		Q1	Q2	Q3	Q4			
1	Aanlevering (werknemer)gegevens	0	0	0	0	0	0	0
2	Aansluiting/ handhaving	0	0	0	0	0	0	0
3	Behandelduur	0	0	0	0	0	0	0
4	Duurzaamheid	0	0	0	0	0	0	0
5	Informatieverstrekking	0	0	0	0	0	0	0
6	Keuzebegeleiding	0	0	0	0	0	0	0
7	Premieberekening en betaling	0	0	0	0	0	0	0
8	Service en klantgerichtheid	0	0	0	0	0	0	0
9	Toepassing wet- en regelgeving: algemeen	0	0	0	0	0	0	0
10	Toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie	0	0	0	0	0	0	0
11	Werkgeversportaal	0	0	0	0	0	0	0
12	Overig	0	0	0	0	0	0	0
Totaal		0	0	0	0	0	0	0

Tevredenheid afhandeling klachten Deelnemers en Werkgevers	Q1	Q2	Q3	Q4	Totaal
Tevreden	0	0	4	1	5
Onbekend	2	0	0	0	2
Ontevreden	0	0	0	0	0
Neutraal	0	0	0	0	0
Totaal	2	0	4	1	7

Naleving Code pensioenfondsen

De Code pensioenfondsen is bedoeld voor alle pensioenfondsen met een statutaire zetel in Nederland. Het doel van de Code pensioenfondsen is belanghebbenden het vertrouwen in pensioenfondsen te herstellen. Bij verantwoording over de naleving van de Code pensioenfondsen geldt het principe 'pas toe of leg uit'. Afwijking van de norm is mogelijk als daar een goede reden voor is.

Met ingang van het verslagjaar 2024 is de Code Pensioenfondsen gewijzigd. De Code Pensioenfondsen is gerubriceerd naar een aantal thema's: Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden, Goed besturen, Effectief intern toezichthouden en controle uitvoeren, Verantwoording en inspraak organiseren en Effectief functioneren van fondsorganen.

Hieronder treft een overzicht van de normen waarbij het pensioenfonds afwijkt van de Code Pensioenfondsen

	Normen Code pensioenfondsen 2024	Beantwoording SPKB	Naleving	toelichting
5	Effectief functioneren van fondsorganen			
	Geschiktheids-, diversiteits- en inclusiebeleid naleven en uitdragen			
34	Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.			Het diversiteitsbeleid van SPKB ziet toe op diversiteit in beperkte omvang, namelijk op competenties, geslacht en leeftijd. Gezien het feit dat het fonds nog een beperkte horizon heeft, ligt voor de komende periode de focus van het bestuur meer op het borgen van de continuïteit en de know how.
35	Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.	Zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan voldoen aan de norm met betrekking tot geslacht. Met betrekking tot de leeftijd jonger dan 40 jaar, voldoen het bestuur en verantwoordingsorgaan hier niet aan.		Op dit moment voldoen het bestuur en het verantwoordingsorgaan niet aan het leeftijds criterium van het diversiteitsbeleid. De samenstelling van het bestuur is echter wel een representatieve afspiegeling van de deelnemers en de pensioengerechtigden van het fonds. Gezien het feit dat het fonds nog een beperkte horizon heeft, ligt voor de komende periode de focus van het bestuur meer op het borgen van de continuïteit en de know how.

	Benoeming, zittingstermijn en ontslag van leden van organen vastleggen			
37	“De eerste zittingstermijn van een lid van het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan is maximaal vier jaar. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurslid en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen als daarvoor aanleiding bestaat voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. In dat geval onderbouwt het bestuur de aanleiding voor een derde benoeming en deelt het bestuur dit met de overige organen. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde pensioenfonds.”	Het fonds kent voor zowel de benoeming van de bestuursleden als de leden van het verantwoordingsorgaan een standaard van zittingstermijn van 4 jaar. Daarnaast kan er tweemaal in dezelfde functie worden herbenoemd. Dit maakt een totaaltermijn van 12 jaar.		Het bestuur heeft de nieuwe invulling van de termijnen niet aangepast. De huidige bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan kunnen in totaal 12 jaar zitting hebben. Het opnemen van een kortere zittingstermijn acht het bestuur niet wenselijk gezien de dossiers die op dit moment spelen in verband met de beoogde beperkte toekomst van het fonds.

Uitbestedingsbeleid

Het pensioenfonds heeft mede gezien haar beperkte omvang bedrijfsprocessen uitbesteed aan andere partijen.

SPKB heeft de volgende activiteiten uitbesteed:

- het vermogensbeheer;
- de pensioenadministratie;
- de bewaring van effecten (custody), de beleggingsadministratie, de rapportages aan de toezichthouder en aan het bestuur over naleving beleggingsmandaten, over performance van vermogensbeheerders en over risico's in de beleggingsportefeuille.

Aan uitbesteding zijn risico's verbonden. Het Bestuur van het pensioenfonds heeft daarom beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen.

Het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds is in overeenstemming met de 'Beleidsregel Uitbesteding' van De Nederlandsche Bank.

In de uitvoering van haar kernactiviteiten, het administreren, beheren en uitbetalen van de pensioenen en het vermogensbeheer, staan zowel vertrouwelijkheid als maximale kwaliteit van de dienstverlening voorop. De belangen van (gewezen) deelnemers, uitkeringsgerechtigden en overige belanghebbenden mogen geen gevaar lopen doordat het pensioenfonds delen van haar werkzaamheden heeft uitbesteed aan derden. Het Bestuur besteedt veel aandacht aan het beoordelen van de wijze waarop de uitbestede processen worden uitgevoerd en houdt hierover nauw contact met de contractpartners.

Het doel van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van de continuïteit en de constante kwaliteit van de dienstverlening. Hiermee blijven de reputatie en de integriteit van SPKB gewaarborgd. En geeft een leidraad hoe SPKB 'in control' blijft bij uitbesteding.

Het Bestuur van het pensioenfonds toetst regelmatig of de manier waarop de uitbestede activiteiten of processen worden uitgevoerd in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Het Bestuur doet dit door middel van:

- Het monitoren van de uitbestedingspartijen via het laten uitvoeren van periodieke audits bij de uitbestedingspartij of te laten rapporteren over de stand van zaken met betrekking tot de aanbevolen verbeteringen in de ISAE 3402 verklaring of een daarmee vergelijkbare verklaring, waarbij onder-uitbestedingen binnen de scope vallen;
- Maandelijkse en kwartaalrapportages van de uitbestedingspartij, waarin naast de gebruikelijke informatie ook wordt gerapporteerd over klachten, incidenten en uitzonderingen;
- Ten minste een rapportage per jaar door de uitbestedingspartij opgesteld, waarin gerapporteerd wordt over de niet-financiële risico's, waaronder integriteitsrisico's;
- Het actuarieel rapport van de certificerend actuaire van SPKB;
- Rapportages van de accountant de uitbestedingspartijen en van SPKB;
- Periodiek overleg met de uitvoerder over de uitvoering van de (bijgestelde) processen;
- Jaarlijkse evaluatie bij voorkeur aan de hand van een standaard evaluatieformulier.

Bovengenoemde rapportages en verslagen worden ter toelichting aan en bespreking door het bestuur van SPKB overgelegd.

Risicoparagraaf

Inrichting integraal risicomanagement

Risicomanagement is binnen Pensioenfonds van de KAS BANK een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering, en vormt de basis voor de besluitvorming en uitvoering op zowel strategisch als operationeel niveau. Het effectief beheersen van risico's draagt bij aan de realisatie van de doelstellingen van het fonds.

Het fonds hanteert voor de sturing op doelstellingen en daaraan gerelateerde risico's een integrale risicomanagement aanpak. Deze aanpak draagt bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering binnen het fonds. De inrichting van het integraal risicomanagement in het IRM-beleid vastgelegd.

Het integraal risicomanagement van het fonds is gebaseerd op een aantal uitgangspunten:

- Uitgangspunt 1: Het Bestuur hanteert een integrale risicobenadering.
- Uitgangspunt 2: Het Bestuur bevordert en borgt de risicocultuur binnen het pensioenfonds.
- Uitgangspunt 3: Het Bestuur geeft extra aandacht aan de risicomanagementprocessen van de partijen waaraan activiteiten zijn uitbesteed.
- Uitgangspunt 4: Een governance dat gebaseerd is op onafhankelijkheid is ondersteunend aan het Bestuur om de eindverantwoordelijkheid te kunnen nemen over risicomanagement.

Risicogovernance

Het risicomanagement is ingericht volgens het 'Three Lines- model. Het fonds vult dit als volgt in:

De eerste lijn wordt gevormd door het Bestuur en de bestuurscommissies. Het Bestuur is beleidsbepalend en draagt de eindverantwoordelijkheid voor het risicomanagement. De bestuurscommissies hebben een uitvoerende en monitorende verantwoordelijkheid voor het risicobeheer.

De tweede lijn wordt gevormd door de sleutelfuncties Risicobeheer, de Compliance Officer en de Actuariële Functie. De sleutelfunctie Risicobeheer heeft een toetsende, onderzoekende, en adviserende rol richting de bestuurscommissies en het Bestuur. De sleutelfunctiehouder rapporteert materiële bevindingen en aanbevelingen m.b.t. het risicomanagement aan het Bestuur. De Sleutelfunctiehouder wordt in zijn werkzaamheden ondersteund door de risicocommissie. De Compliance Officer is verantwoordelijk voor het stimuleren van en toezien op naleving van geldende maatschappelijke normen en wettelijke en interne

regels. Het fonds heeft de sleutelfunctie Actuariële Functie uitbesteed aan de certificerend actuaire. De sleutelfunctie Actuariële Functie toetst het proces dat moet leiden tot een juiste en volledige pensioenvoorziening gedurende het jaar. Vanwege het ontstaan van een vacature in het bestuur, is vanaf 1 maart 2024 de Sleutelfunctie Risicobeheer extern belegd.

De derde lijn wordt gevormd door de sleutelfunctie Interne Audit. Het houderschap van de sleutelfunctie Interne Audit is belegd bij een bestuurslid. De vervuller is een externe deskundige. De derde lijn toetst of het risicomanagement in de eerste en de tweede lijn volgens het vastgestelde beleid van het fonds wordt uitgeoefend.

Risicomanagementstrategie en beleid

De missie, visie en de strategische doelstellingen van het Pensioenfonds van de KAS BANK enerzijds en de risicobereidheid van het Bestuur anderzijds zijn kader stellend voor het managen van risico's.

Het Bestuur heeft op basis van de missie en visie van het fonds strategische doelstellingen vastgesteld op het terrein van financieel beleid en optimale dienstverlening. Daarnaast heeft het Bestuur de risicobereidheid vastgesteld. De risicobereidheid is de mate van risico die het Bestuur bereid is te nemen in het nastreven van zijn doelstellingen. De afweging tussen het beperken en bewust lopen van risico's is derhalve gebaseerd op de doelstellingen enerzijds, en de risicobereidheid van het Bestuur anderzijds.

Op het gebied van de optimale dienstverlening is de risicobereidheid overwegend risicomijdend. De risicobereidheid is nader vertaald naar beleidskaders in verschillende domeinen.

De risicohouding per domein betreft:

- Operationeel: ziet toe op uitvoering, uitbesteding & IT. De risicohouding hierbij is laag.
- Besturing: ziet toe op governance, cultuur, compliance & integriteit. De risicohouding hierbij is laag.
- Reputatie: ziet toe op draagvlak, communicatie, ESG & stakeholdermanagement. De risicohouding hierbij is laag.
- Financieel: ziet toe op de financiële doelstellingen & balansbeheer. De risicohouding hierbij is gematigd.

De domeinen Operationeel, Besturing en Reputatie zijn richtinggevend aan de besluitvoering en uitvoering. De lage risicobereidheid vertaalt zich in het nastreven van een zo foutloze mogelijke en betrouwbare uitvoering en verantwoording daarover in verhouding tot de kosten die hiervoor gemaakt kunnen worden. Het fonds stelt hoge eisen aan de uitbestedingspartijen en ziet daarop toe. Het Bestuur is zich er echter ook van bewust dat als er gestreefd wordt naar een zeer lage risicohouding (totaal geen fouten), de kosten hiervan buitenproportioneel zijn voor de omvang van het fonds.

Bij het behalen van de financiële doelstellingen zoekt het Bestuur steeds naar optimale balans tussen (verwachte) rendementen, risico's, kosten en duurzaamheid. Deze risicobereidheid vertaalt zich naar een gebalanceerd strategisch beleggingsbeleid. Bij de totstandkoming van dit beleid kent het pensioenfonds zowel een korte- als langetermijnrisicohouding.

Kortetermijnrisicohouding

De kortetermijnrisicohouding wordt gemeten aan de hand van de vereiste dekkingsgraad met bijbehorende bandbreedtes. Indien op enig moment de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad zich buiten deze bandbreedtes bevindt, is dit een eerste indicatie dat het gevoerde beleid niet in lijn is met de doelstellingen van het fonds. Het fonds heeft de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een vereiste dekkingsgraad tussen de 111% en 119%. Gedurende 2024 heeft de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad (VEV) binnen deze bandbreedtes gelegen en heeft het fonds haar beleid niet hoeven aanpassen.

Langetermijnrisicohouding

De langetermijnrisicohouding komt tot uitdrukking in de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets. De belangrijkste uitkomst waarnaar in de haalbaarheidstoets gekeken wordt, is het pensioenresultaat. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud.

Conform de risicobereidheid van het fonds heeft het Bestuur een pensioenresultaat en ondergrenzen vanuit verschillende scenario's gedefinieerd die aansluiten op de lange termijn risicohouding van het fonds. Het pensioenresultaat en ondergrenzen zijn door het Bestuur vastgesteld en vastgelegd in de ABTN vanuit de volgende drie situaties:

- –de situatie dat het fonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen;
- –de situatie dat het fonds precies beschikt over de feitelijke dekkingsgraad;
- –de situatie van een slechtweerscenario van de feitelijke dekkingsgraad.

Risicomanagement processen

De integrale risicomanagement processen zijn onderdeel van de strategische en operationele bedrijfsvoering van het fonds en passend bij de inrichting van de organisatie en de governance.

Deze risicomanagement processen worden continu doorlopen, zodat op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie bestaat, die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, alsook van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

Financiële risico's	Definitie
Renterisico (S1)	Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de rente omdat de rentegevoeligheid van de beleggingen en de rentegevoeligheid van de verplichtingen niet gelijk zijn (de zogenaamde duration mismatch).
Marktrisico (S2, S4)	Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden.
Valutarisico (S3)	Het fonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.
Kredietrisico (S5)	Het fonds loopt het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of kredietverslechtering van tegenpartijen.
Verzekeringstechnisch risico (S6)	Het risico dat het fonds loopt met haar deelnemers op het gebied van sterfte en arbeidsongeschiktheid.
Liquiditeitsrisico (S7)	Het risico voor het fonds dat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen en/ of het verlies dat beleggingen niet snel verkocht kunnen worden.
Concentratierisico (S8)	Het risico dat kan ontstaan bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.
Operationeel risico (S9)	Het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen.
Beleggingsrisico (S10)	De risico's die het fonds loopt binnen haar vastgoed- en aandelenportefeuille.

Het fonds maakt onderscheid tussen strategische en operationele risico's. Strategische risico's betreffen de risico's die het realiseren van de strategische doelstellingen van het fonds in de weg kunnen staan. Operationele risico's kunnen het nakomen van de operationele doelstellingen van het fonds in de weg staan. Binnen de operationele risico's wordt onderscheid gemaakt tussen de financiële risico's en de niet-financiële risico's.

Niet-financiële risico's	Definitie
Besturing	ziet toe op risico's m.b.t. governance, cultuur, compliance, & integriteit.
Operationeel	ziet toe op risico's m.b.t. uitvoering, uitbesteding & IT.
Reputatie	ziet toe op risico's m.b.t. draagvlak, communicatie, ESG & stakeholdermanagement.

Voornaamste risico's en onzekerheden van het fonds

In de komende jaren zal er binnen het Bestuur onverminderd aandacht zijn voor (opkomende) trends en ontwikkelingen die zich afspelen in en om het pensioenlandschap. Deze (opkomende) trends en ontwikkelingen bieden weliswaar kansen, maar zullen zeker ook de nodige onzekerheden met zich meebrengen.

Het fonds heeft in 2024 een eigenrisicobeoordeling (ERB) uitgevoerd die onder meer inzichtelijk maakt welke trends en ontwikkelingen de strategische doelstellingen van het fonds kunnen bedreigen. Naast de verplichte financiële risico's en klimaatrisico's, gaat de ERB in ieder op de toekomstbestendigheid van het fonds. De conclusies van de ERB zijn beschreven in het Hoofdstuk 'Governance'.

Als grootste risico voor het fonds, ziet het Bestuur de geopolitieke ontwikkelingen. De wereld is complex en fijngevoelig. Hiermee is een deel van het omgevingsrisico lastig te beheersen. Op een tal van deelonderwerpen maakt het Bestuur kwetsbaarheidsanalyses en impactanalyses. Daarnaast onderzoekt het bestuur of de huidige beleidsuitgangspunten van het fonds, nog solide en wendbaar genoeg zijn.

Vanuit de strategische risico's van het fonds, heeft het bestuur geconstateerd dat het op termijn mogelijk is dat enkele strategische triggers in de toekomst worden geraakt. Dit en de positie van het fonds als gesloten fonds vanaf 1 mei 2023, vormden voor het bestuur aanleiding om de toekomstverkenning van het fonds, projectmatig te benaderen. Vanuit dit project wordt als grootste risico's de daling van de dekingsgraad gezien. Op dit risico zijn beheersmaatregelen als renteafdekking ingezet. Daarnaast ziet het bestuur als risico dat een beoogd uitvoerder niet beschikbaar is of geen gunstige voorwaarden biedt. Door uitvoerders hierop actief te bevragen, heeft het Bestuur meer inzicht gekregen in de omvang van dit risico. Daarnaast heeft het bestuur heeft dit risico gemitigeerd door het fall back scenario zelfstandig als pensioenfonds kunnen doorgaan.

Het Bestuur voert jaarlijks een risicoanalyse uit op de operationele risico's. Dit betreffen zowel de financiële risico's als de niet-financiële risico's. In 2024 is deze risicoanalyse in lijn gebracht met het IRM-beleid. Bij deze risicoanalyse is extra aandacht besteed aan de analyse van de ESG-risico's en de IT-risico's. Met betrekking tot de ESG-risico's concludeert het bestuur dat de beheersmaatregelen voldoende werken om het netto risico binnen de risicohouding te laten vallen.

Binnen het IT-risico heeft het Bestuur een aandachtspunt. Dit betreft de afhankelijkheid van de IT-infrastructuur van CBNB na beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst. Dit aandachtspunt vormt voor het Bestuur aanleiding om zicht te oriënteren op een volledige onafhankelijkheid van de infrastructuur van CBNB.

Een audit in 2022 vanuit de Sleutelfunctie Interne audit op het functioneren van het risicomanagement en de Sleutelfunctierisicobeheer, heeft er in geresulteerd dat de governance rond het integraal risicomanagement nader is onderzocht. Inmiddels heeft het Bestuur door het aanstellen van een onafhankelijke Sleutelfunctiehouder Risicobeheer, de aanbevelingen die uit de audit voortvloeiden opgelost en functioneert het integraal risicomanagement in opzet, bestaan en werking.

Vooruitblik 2025: Trends en Onzekerheden

Als bestuur houden we de ontwikkelingen in de maatschappij, het pensioenlandschap, de branche en ons eigen fonds nauwlettend in de gaten. We bespreken dit regelmatig tijdens bestuursvergaderingen en strategiebijeenkomsten. Deze ontwikkelingen bieden kansen, maar brengen ook onzekerheden met zich mee. Voor 2025 zien we een aantal belangrijke trends en uitdagingen.

Geopolitieke Situatie

Momenteel zijn er verschillende conflicten gaande die de wereldwijde stabiliteit beïnvloeden. De oorlog in Oekraïne duurt al bijna vier jaar, en het conflict tussen Israël en de Palestijnen blijft escaleren. Ook rond het Suezkanaal is het onrustig. Daarnaast lijkt het erop dat de acties van de politieke wereldleiders het aantal brandhaarden kan vergroten.

Ook in Nederland is de politieke situatie instabiel. Deze huidige conflicten hebben niet alleen humanitaire gevolgen, maar hebben ook impact op de economie en financiële markten. Het bestuur volgt deze ontwikkelingen op de voet en anticipeert waar nodig.

Toekomst van het Pensioenfonds

Sinds 1 november 2020 worden nieuwe werknemers van CACEIS BANK Netherlands Branch ondergebracht in een IDC-regeling, uitgevoerd door a.s.r. Hierdoor zijn er sindsdien geen nieuwe deelnemers meer toegetreden tot het pensioenfonds. Vanaf 1 mei 2023 vindt er ook geen premieopbouw meer plaats, waardoor het fonds nu gesloten is.

Het pensioenfonds van de KAS BANK is zich aan het bezinnen op haar toekomst. Hierbij staat zorgvuldigheid en een evenwichtige keuze voor een pensioenuitvoerder centraal. Het bestuur onderzoekt alle opties om ervoor te zorgen dat de voor deelnemers meest optimale oplossing wordt gekozen en dat een eventuele overgang integer en beheerst verloopt. Mocht een overgang niet haalbaar zijn, dan kan het fonds de komende jaren zelfstandig blijven bestaan, zonder dat de deelnemers hier nadeel van ondervinden.

Ontwikkelingen bij CACEIS Bank Netherlands Branch

De ontwikkelingen bij CACEIS Bank Netherlands Branch gaan snel, zowel internationaal als in Nederland. Het bestuur volgt deze ontwikkelingen nauwlettend, omdat ze direct van invloed zijn op de toekomst van het pensioenfonds. Wel heeft het bestuur geconstateerd dat het fonds, dankzij de huidige governance-structuur en het jaarlijkse rendement, indien nodig zelfstandig en onafhankelijk kan blijven functioneren.

Conclusie

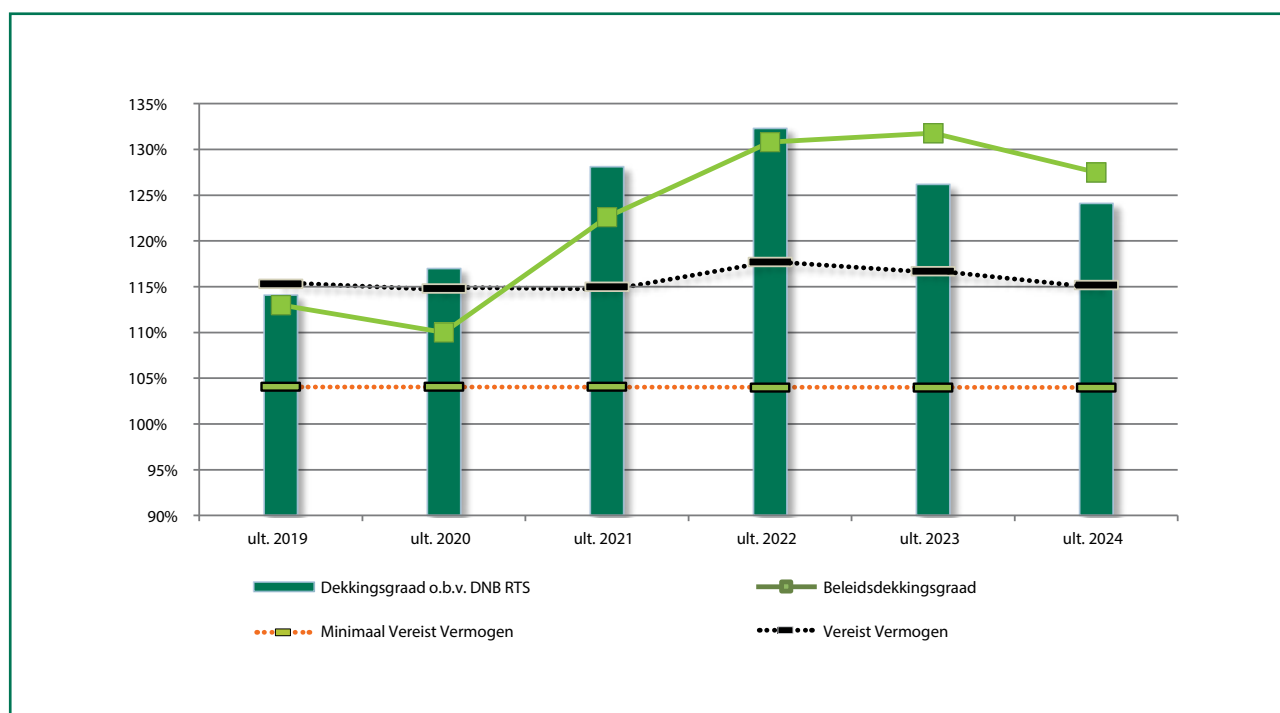
Alles bij elkaar verwacht het bestuur dat 2025 een jaar met grote impact zal worden. We blijven de ontwikkelingen op de voet volgen en nemen waar nodig maatregelen om de belangen van onze deelnemers te beschermen.

Actuariële paragraaf

Financiële positie

De dekkingsgraad op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (hierna: dekkingsgraad) wordt gedefinieerd als de waarde van de beleggingen gedeeld door de totale technische voorzieningen (hierna: TV).

Onderstaande grafiek geeft een overzicht van het verloop over de afgelopen jaren van de dekkingsgraden en het (Minimaal) Vereist Vermogen.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds daalde van 126,2% per 31 december 2023 naar 124,1% per 31 december 2024. De beleidsdekkingsgraad (twaalfmaands gemiddelde dekkingsgraad) bedraagt ultimo 2024 127,5%. Getoetst aan de beleidsdekkingsgraad, was het op basis van het FTK gedefinieerde Minimaal Vereist Vermogen (104,0%) voor nominale pensioenaanspraken hiermee per 31 december 2024 aanwezig. Het Vereist Vermogen (115,2%) (ook wel 'vereiste dekkingsgraad') was per 31 december 2024 hiermee tevens aanwezig.

Voor het oordeel over de vermogenspositie en de toereikendheid van de technische voorzieningen wordt verwezen naar het oordeel van de certificerend actuaire in de actuariële verklaring.

Resultaat

Het resultaat van het pensioenfonds toonde in 2024 een negatief saldo van € 1.913.000, volgend op een negatief resultaat over 2023 van € 8.079.000. Het resultaat op beleggingen, inclusief wijziging rentetermijnstructuur (hierna: RTS), is doorgaans de meest significante (en volatiele) post in de bepaling van het jaarresultaat. In 2024 bedraagt dit beleggingsresultaat € 8.131.000. Als gevolg van de gedaalde rente voor waardering van de technische voorzieningen steeg de waarde van de technische voorzieningen, wat het

beleggingsresultaat negatief beïnvloedde. De afdekking van het renterisico en de winst op zakelijke waarden hadden een positieve invloed. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een positief beleggingsresultaat.

Het meest significante resultaat in 2024 was de toeslagverlening, hetgeen in een verlies (€ 8.382.000) resulteert omdat deze uit de fondsmiddelen wordt gefinancierd.

Verder zijn de overlevingsgrondslagen aangepast door toepassing van de Prognosetafel AG2024 (€ 448.000 positief) en correctiefactoren ervaringssterfte (€ 1.149.000 negatief).

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten (x € 1.000) opgenomen:

	2024	2023
Actuariële analyse van het saldo		
Premies en koopsommen	0	446
Beleggingsresultaat (inclusief wijziging RTS)	8.131	8.306
Toeslagverlening	-8.382	-18.423
Sterfte	-416	1.226
Arbeidsongeschiktheid	16	239
Kosten	-745	167
Mutaties / diversen	184	-98
Wijziging actuariële grondslagen	-701	58
Totaal saldo van baten en lasten	-1.913	-8.079

Technische voorzieningen

De totale technische voorzieningen (TV) zijn per 31 december als volgt vastgesteld (x € 1.000):

	2024	2023
Technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds (exclusief excassokosten)	279.195	263.669
Voorziening excassokosten	8.406	7.944
Totale technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds	287.601	271.613
Technische voorzieningen voor risico van de herverzekeraar	996	1.119
Totale technische voorzieningen (TV)	288.597	272.732

De TV per 31 december 2024 zijn gewaardeerd op basis van de RTS die door DNB per deze datum is gepubliceerd.

De TV zijn vastgesteld als contante waarde van de opgebouwde aanspraken. Voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers is de vaststelling gebaseerd op de in uitzicht gestelde pensioenaanspraken.

In de TV is tevens begrepen de TV voor toekomstige uitkeringen voor niet opgevraagde pensioenen, zijnde € 370.000. Het bedrag aan niet gedane uitkeringen in verband met niet opgevraagde pensioenen tot ultimo 2024 bedraagt € 333.000 waarvan € 306.000 betrekking heeft op drie gepensioneerden die meer dan vijf jaar onvindbaar zijn. Voor de niet gedane uitkeringen wordt een voorziening getroffen als er sprake is van een significante impact. Dit wordt jaarlijks gemonitord. Het bestuur heeft beoordeeld dat er per 31 december 2024 geen sprake is van een significante impact.

Vastgesteld te Amsterdam, 17 juni 2025

Bestuur Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK:

P. van der Wal

Pieter van der Wal, voorzitter

Jan Voskuilen, vice-voorzitter

Pol de Jaeger

Pol de Jaeger, secretaris

Larissa Gabriëlse

Geert Jan Kremer

Wijnanda Rutten

Visitatiecommissie

Rapport visitatie Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK 2024

5 april 2025

1. Inleiding

Zoals opgenomen in de statuten van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK (hierna: "het fonds") is het intern toezicht bij het fonds ingericht door middel van een visitatiecommissie. Deze commissie brengt een rapport van bevindingen uit aan het bestuur en verantwoordt zich over de uitvoering van haar taken aan het verantwoordingsorgaan. De visitatiecommissie bestaat uit Anne Wensink (voorzitter), Mechteld Hendriks en Rob van Leeuwen.

De wettelijke taakopdracht voor de visitatiecommissie is toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds gedurende het kalenderjaar, in dit geval 2024. Daarnaast ziet de visitatiecommissie ten minste toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De visitatiecommissie betreft de Code Pensioenfonds bij zijn taak. Naast vergaderstukken en fondsdocumenten baseert het intern toezicht zich op gesprekken met het bestuur, sleutelfunctiehouders en het verantwoordingsorgaan. De peildatum van dit rapport is 5 april 2024.

2. Samenvatting

Het bestuur heeft een punt op de horizon gezet ten aanzien van de toekomst van het fonds. De afgelopen jaren heeft het bestuur uitgebreid verschillende scenario's onderzocht waar de aanspraken en rechten van deelnemers en gepensioneerden het beste kunnen worden ondergebracht. De eerder onderzochte route naar een verzekeraar bleek niet te voldoen aan de wensen van het bestuur. De opties die nu op tafel liggen bieden volgens het bestuur wel perspectief, met een richtdatum voor de collectieve waardeoverdracht op uiterlijk 1 januari 2027.

Dit is een kans voor het bestuur om tot een goede overeenkomst te komen voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van het fonds. Bij verder uitstel van een collectieve waardeoverdracht bestaat het risico dat het momentum verloren gaat, en daarmee ook de mogelijkheden om het fonds op een goede wijze elders onder te brengen.

Naar verwachting heeft het fonds dus nog een horizon van maximaal anderhalf jaar. De visitatiecommissie heeft zich om die reden voornamelijk gericht op het toekomstdossier van het fonds, waarbij de visitatiecommissie heeft vastgesteld dat de dagelijkse gang van zaken in voldoende mate wordt beheerst en in voldoende mate voldoet aan de gestelde normen. Verschillende opmerkingen en aanbevelingen zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

3. Bevindingen en aanbevelingen

De visitatiecommissie licht zijn bevindingen toe aan de hand van een normenkader waarin de verschillende onderwerpen en beleidsterreinen aan bod komen. De normen met als onderwerp toekomst en risicomanagement worden uitgelicht, de overige normen zijn opgenomen in de bijlage.

a) Toekomstdossier en algemene stand van zaken

Norm: Het bestuur van het fonds geeft zo goed mogelijk uitvoering aan de pensioenregeling. Daartoe zijn de doelstellingen van het fonds en de gehanteerde uitgangspunten (in overleg met andere organen) vastgesteld. Tevens heeft het bestuur een visie op een toekomstbestendige uitvoering. Het beleid van het bestuur en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen zijn voldoende kenbaar.

Zoals genoemd werkt het bestuur toe naar een einde van het fonds. De visitatiecommissie ziet een betrokken bestuur dat zich inzet voor de belangen van de deelnemers en gepensioneerden van het fonds. Het afgelopen jaar zijn daarbij goede vorderingen geboekt. Het bestuur heeft verschillende scenario's onderzocht en heeft keuzes gemaakt. Er is een (concept) verantwoordings- en besluitvormingsdocument waarin het gehele proces inclusief gemaakte keuzes is vastgelegd. Er is nu momentum om op een goede manier de aanspraken en rechten over te dragen naar een andere partij.

De visitatiecommissie adviseert het bestuur om door te pakken om verder uitstel te voorkomen. Langer uitstel is niet in het belang van de deelnemers en gepensioneerden van het fonds. Met het verstrijken van de tijd nemen de risico's toe. Het risico (a) dat het fonds niet meer kan voldoen aan de toenemende eisen ten aanzien van de uitvoering. Het risico (b) dat de financiële positie van het fonds verslechtert waardoor keuzes beperkt worden. In algemene zin het risico (c) dat deuren die nu openstaan zich sluiten. Het is te voorzien dat vanaf 2028 (na implementatie van de Wtp) de pensioensector in beweging komt als gevolg van andere fondsen die van uitvoerder willen wisselen. De visitatiecommissie verwacht dat deze drukte de onderhandelingskracht van Pensioenfonds KAS BANK zal beperken. Verder neemt met het verlopen van de tijd de afstand tot de werkgever verder toe. Tot slot is er een risico (d) dat er nieuwe vacatures in het bestuur en andere gremia ontstaan die steeds lastiger gevuld zullen worden. Het huidige momentum is volgens de visitatiecommissie derhalve de kans voor het bestuur om tot een goede overeenkomst te komen voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van het fonds.

De werkgever en ondernemingsraad van CACEIS hebben een transitieplan opgesteld, met een voornemen om de opgebouwde pensioenen bij Pensioenfonds KAS BANK in te varen naar het nieuwe stelsel. Het bestuur geeft aan dat dit proces niet onder hun verantwoordelijkheid zal worden uitgevoerd. De visitatiecommissie begrijpt dit. De voorbereiding om in te varen naar het nieuwe stelsel is complex en vergt veel tijd. Het fonds had de voorbereiding hiervoor jaren geleden moeten beginnen om deze optie (binnen het fonds) open te houden. Het fonds is daarnaast al enige tijd met de werkgever in gesprek over een overeenkomst om verschillende financiële aspecten af te hechten. Het bestuur gaat hier goed mee om en houdt de belangen van het fonds in het oog. Bij de verschillende gesprekken met de werkgever blijken eerder ingenomen standpunten niet onveranderlijk. Dit zorgt voor onduidelijkheid. De visitatiecommissie adviseert het bestuur om relevante afspraken en standpunten (van de werkgever of het fonds) expliciet te maken, bijvoorbeeld per brief. Dit draagt bij aan helderheid, en komt de gesprekken ten goede.

Aanbevelingen

- i) Maak zoveel mogelijk bestuurlijke tijd en middelen beschikbaar om de collectieve waardeoverdracht uiterlijk per 1 januari 2027 te realiseren. Een eerdere datum gedurende het jaar zou volgens de visitatiecommissie eveneens overwogen kunnen worden.

Zet regulier niet-noodzakelijk onderhoud (van bijvoorbeeld bepaalde fondsdocumenten) op een lager pitje (waarbij uiteraard wel aan wet- en regelgeving moet worden voldaan en de beheerste bedrijfsvoering op orde blijft). Besteed de meeste tijd aan het change-gedeelte van de vergadering. Zorg dat het toekomstdossier regelmatig wordt bijgewerkt, leg keuzes goed vast, zorg dat alle gremia en andere stakeholders van het fonds voldoende worden meegenomen.

Werk zoveel mogelijk vooruit zodat om eventuele tegenvallers gedurende het proces voor te zijn. Oftewel: maak haast als je tijd hebt, dan heb je tijd als je haast hebt.

- ii) Maak afspraken met de werkgever en standpunten (van de werkgever of van het fonds) expliciet, bijvoorbeeld per brief.
- iii) Betrek bij alle reguliere besluiten die het fonds neemt de beperkte horizon van het fonds. Denk bijvoorbeeld aan het toeslagbesluit, besluiten rondom vermogensbeheer, et cetera.

b) Risicomanagement

Norm: De organisatorische opzet van het risicomanagement is adequaat. In de besluitvorming is zichtbaar dat het bestuur expliciet rekening houdt met de acht door het bestuur vastgestelde beleidsuitgangspunten voor het risicomanagementbeleid. Ook stelt

het pensioenfonds de risicohouding na overleg met de sociale partners en in overleg met het verantwoordingsorgaan vast en is de risicohouding consistent verwerkt in de risicobeheersing.

De uitvoering van het risicomanagement is een belangrijk aandachtspunt. In 2023 heeft dit niet op het vereiste niveau gefunctioneerd. Halverwege 2024 is dit bijgetrokken met het aantrekken van externe expertise. Een goede stap daarin is het opstellen van een periodieke risicorapportage. Er is derhalve goede voortgang gemaakt. Toch kan de zichtbaarheid van de risicomanagementfunctie worden verbeterd. Bijvoorbeeld door het duidelijk vastleggen in notulen van de inbreng van de Sfh Risk bij vergaderingen. En door het opstellen van tweedelijs opinies bij alle belangrijke besluiten en tussenproducten, zoals het (concept)verantwoordingsdocument, alle stappen in het huidige ‘request for proposal’-proces, et cetera.

In het kader van het toekomstdossier adviseert de visitatiecommissie het uitvoeren van een pre mortem risicoanalyse. Dit is een methode waarbij een team zich voorstelt dat een project of organisatie is mislukt, en vervolgens terugwerkt om te bepalen wat mogelijk tot deze mislukking heeft geleid. Het doel is om potentiële obstakels te identificeren en een plan te maken om deze te voorkomen, waardoor de kans op succes wordt vergroot. Het is aan te bevelen deze analyse met behulp van externe experts uit te voeren. Niet door de Sfh Risk zodat hij zijn rol in de tweede lijn adequaat kan uitvoeren.

Aanbevelingen

- iv) Vergroot de zichtbaarheid van de tweede lijn / Sfh Risk. De visitatiecommissie verwacht dat de inbreng van de Sfh Risk terugkomt in notulen van vergaderingen, alsook door opinies bij alle besluiten van het fonds, alsook tussenproducten uit het toekomstdossier.
- v) Voer met behulp van externe expertise een pre mortem risicoanalyse uit op het toekomstdossier.

4. Bijlage overige bevindingen

Governance	
Norm	Het bestuursmodel is passend voor het fonds en functioneert. Hierbij is de structuur van het fonds zodanig dat goede besturing bij voortduring is geborgd. Voorts zijn de individuele bestuursleden en het bestuur als geheel voldoende geschikt, wordt er rekening gehouden met diversiteit en is er sprake te van een duidelijke verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.
Observaties	De visitatiecommissie constateert dat de individuele bestuursleden en het bestuur als geheel voldoende geschikt zijn. Ook is er een duidelijke verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, waarover wordt nagedacht.
Aanbevelingen	Geen aanbevelingen.

Beheerste en integere bedrijfsvoering	
Norm	Het bestuur bewaakt de beheerste bedrijfsvoering van het fonds. Het bestuur heeft een visie op de uitvoering van de activiteiten van het pensioenfonds (inclusief een aanvaardbaar niveau van de kosten) en heeft zicht op de uitbestedingsketen. Daarbij is het bestuur in control en worden partijen waar werkzaamheden aan worden uitbesteed op regelmatige basis geëvalueerd.
Observaties	De visitatiecommissie meent dat het bestuur een visie heeft op de uitvoering van activiteiten, zicht heeft op de uitbestedingsketen en bijstuurt waar nodig.
Aanbevelingen	Geen aanbevelingen.

Financiële opzet	
Norm	Het fonds heeft een deugdelijke financiële opzet. De financiële opzet is zodanig dat de pensioenregeling ook op de lange termijn kan worden waargemaakt.
Observaties	Als gevolg van het opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever ontvangt het fonds geen premie meer. Het fonds is in gesprek met de werkgever over een overeenkomst waarin verschillende financiële aspecten worden afgehecht.
Aanbevelingen	Geen aanbevelingen.

Besluitvorming en evenwichtige belangenafweging	
Norm	De vergaderorde is passend en functioneert. Tevens is de besluitvorming afgewogen en transparant en is er sprake van een aantoonbare evenwichtige belangenafweging.
Observaties	De visitatiecommissie constateert dat het bestuur bij het nemen van beleidsbeslissingen de belangen van de verschillende partijen op een evenwichtige wijze afweegt.
Aanbevelingen	Geen aanbevelingen.

Vermogensbeheer en balansmanagement	
Norm	De strategie en het beleid zijn onderbouwd, actueel en consistent met doelen en uitgangspunten. Het beleggingsbeleid is in overeenstemming met de ambitie van het fonds, de verplichtingen van het fonds en de vastgestelde risicohouding. In dit beleid is expliciet aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen en het beleid wordt gemonitord.
Observaties	De visitatiecommissie constateert dat het fonds een actueel en onderbouwd beleggingsbeleid heeft dat wordt gemonitord. De portefeuille is overzichtelijk, de beheersing is gestructureerd.
Aanbevelingen	Geen aanbevelingen.

Communicatie	
Norm	Het bestuur zorgt voor een adequaat communicatiebeleid en monitort de naleving hiervan. Het bestuur communiceert op transparante, begrijpelijke en pro-actieve manier met alle belanghebbenden over het beleid, de ontwikkelingen bij het fonds en de consequenties daarvan voor de belanghebbenden. Het bestuur meet de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen periodiek.
Observaties	De visitatiecommissie stelt vast dat het bestuur reeds voorbereidingen treft ten behoeve van een waardeoverdracht.
Aanbevelingen	Geen aanbevelingen.

Code pensioenfondsen	
Norm	Het bestuur leeft de normen van de Code Pensioenfondsen na, rapporteert zo nodig over normen of geeft gemotiveerd aan waarom van een norm wordt afgeweken.
Observaties	De visitatiecommissie constateert dat het bestuur een rapportage heeft opgesteld over de wijze waarop al dan niet voldaan wordt aan de Code Pensioenfondsen.
Aanbevelingen	Geen aanbevelingen.

Opvolging aanbevelingen	
Norm	Het bestuur gaat adequaat om met opvolgingen van de aanbevelingen die het bestuur heeft ontvangen van de certificerend actuaris, de accountant, de sleutelfunctiehouders en de visitatiecommissie. Ook geeft het bestuur inzicht in de follow-up van deze aanbevelingen.
Observaties	Geen opmerkingen.
Aanbevelingen	Geen aanbevelingen.

Reactie Bestuur op het verslag van de Visitatiecommissie

Bij deze willen wij onze dank uitspreken voor het grondige en gedetailleerde rapport dat u heeft opgesteld op 5 april 2024.

Uw bevindingen en aanbevelingen bieden ons waardevolle inzichten en bevestigen de stappen die wij als bestuur hebben genomen en nog moeten nemen om de toekomst van ons pensioenfonds veilig te stellen.

Toekomstgerichtheid

Wij erkennen het belang van de collectieve waardeoverdracht en zijn vastbesloten om deze uiterlijk per 1 januari 2027 te realiseren.

Wij begrijpen dat het huidige momentum cruciaal is en zullen de nodige bestuurlijke tijd en middelen beschikbaar stellen om dit proces succesvol af te ronden. Wij zullen ook overwegen om de waardeoverdracht eerder in het jaar te realiseren indien mogelijk.

Risicobeheersing

Wij nemen de aanbevelingen met betrekking tot risicomanagement zeer serieus. Het bestuur zal stappen ondernemen om de zichtbaarheid van de tweede lijn/Sleutelfunctiehouder Risicobeheer te vergroten. Dit omvat het duidelijk vastleggen van de inbreng van de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer in notulen van vergaderingen en het opstellen van opinies bij alle belangrijke besluiten. Daarnaast zullen wij een pre mortem risicoanalyse uitvoeren met behulp van externe experts om potentiële obstakels te identificeren en te voorkomen.

Transparantie en Communicatie

Wij zullen de afspraken met de werkgever expliciet maken, bijvoorbeeld per brief, om de helderheid en effectiviteit van onze gesprekken te verbeteren. Wij zullen ook blijven communiceren op een transparante, begrijpelijke en proactieve manier met alle belanghebbenden over het beleid, de ontwikkelingen bij het fonds en de consequenties daarvan.

Continuïteit en Samenwerking

Wij blijven samenwerken met de werkgever en andere stakeholders om de financiële en operationele stabiliteit van het fonds te waarborgen. Het bestuur zal bij alle reguliere besluiten rekening houden met de beperkte horizon van het fonds en de belangen van de verschillende partijen op een evenwichtige wijze afwegen.

Nogmaals, onze dank aan de visitatiecommissie voor hun waardevolle bijdrage. Wij kijken uit naar een constructieve samenwerking om de aanbevelingen te implementeren en de toekomst van ons pensioenfonds veilig te stellen.

Verantwoordingsorgaan

Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2024

1. Inleiding

Het Verantwoordingsorgaan (VO) maakt met dit verslag gebruik van haar bevoegdheid om een oordeel uit te spreken over het beleid van het bestuur, de wijze waarop het beleid is uitgevoerd en de keuzes van het bestuur over de toekomst van het fonds.

Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft als hoofdtaken:

Het adviseren van het Bestuur over de in de pensioenwet opgenomen onderwerpen.

Het zorgdragen dat het Bestuur verantwoording aflegt over: het handelen van het Bestuur, het door het Bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes over de toekomst.

Jaarlijks wordt hierover een oordeel uitgesproken met het verslag. Gedurende het jaar wordt het handelen van het Bestuur gevolgd. Indien nodig wordt toelichting gevraagd.

De vergaderingen en bijeenkomsten in 2024:

Het VO heeft in 2024 vier reguliere vergaderingen gehad en één sessie voor het jaarverslag. Daarnaast heeft het VO een opleidingsdag gevolgd, deelgenomen aan een strategiedag van het Bestuur, eenmaal vergadert met de OR en tweemaal met de Visitatiecommissie.

Het VO heeft vier vergaderingen gehad met het Bestuur. Ook heeft er regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de voorzitters van het VO en het Bestuur.

Het VO heeft daarnaast een vergadering gehad met het bestuur over het deelnemersonderzoek. Gedurende 2024 is het VO diverse malen door het Bestuur bijgepraat over het toekomstdossier van het fonds.

Benoemingen:

In Juni 2024 is Wijnanda Rutten benoemd tot bestuurder als opvolgster van Otto Hulst.

In Januari 2024 is Rob van Leeuwen op voordracht van het VO benoemd voor de Visitatiecommissie.

In 2024 hebben geen (her)benoemingen in het VO plaatsgevonden. Het VO bestond per 31 december uit: Jeannet Bijker (Voorzitter), Marcel Bongers (Vicevoorzitter), Jan Damkot, Barbara Kampman, Erik Bobeldijk en Arjan Tol.

In 2024 heeft het VO conform haar verantwoordelijkheden de volgende adviezen uitgebracht:

1. Oktober 2024. Het houden van een gezamenlijke informatiesessie voor de OR en het VO over de toekomst van de pensioenregelingen.
2. December 2024. Aanpassing van het Beloningsbeleid

De bronnen of uitgangspunten voor onze oordeelsvorming zijn geweest:

- Jaarverslag 2024 Stichting Pensioenfonds KAS BANK d.d. 17 juni 2025
- Het rapport van de Visitatiecommissie d.d. 5 april 2025
- Het VO heeft de normen die worden vermeld in rapport van de VC ook als basis genomen voor haar oordeel. Ten aanzien van de (deel) onderwerpen waar de VC geen opmerkingen over heeft, is het uitgangspunt dat hierover dan een positief oordeel geldt.
- De conclusies en bevindingen uit het verslag van de accountant d.d. 17 juni 2025
- De compliance rapportage 2024 d.d. 15 februari 2025
- Het actuarieel rapport d.d. 17 juni 2025
- Bestuursverslagen, rapporten, bezoekverslagen en financiële informatie gedurende het jaar.

2. Oordeel

Het oordeel van het VO is positief over het beleid van het bestuur, de wijze waarop het beleid is uitgevoerd en de behandeling van het toekomstdossier door het bestuur. Daarbij is het VO van mening dat het bestuur bij haar besluitvorming op evenwichtige wijze rekening heeft gehouden met de belanghebbenden van het fonds.

3. Bevindingen en aanbevelingen

De bevindingen en aanbevelingen van de VC worden door het VO onderschreven en overgenomen. Hierna worden alleen zaken opgenomen die het VO in aanvulling daarop wil benadrukken.

Wij zien onze aanbeveling van vorig jaar opgevolgd inzake de versterking van de Risicomanagementfunctie door de aanstelling van een externe Sleutelfunctiehouder Risk.

In aanvulling hierop adviseren wij het risicomanagement verder te versterken door de beoordeling en advisering van de Sleutelfunctiehouder Risk en de follow-up daarop door het bestuur beter verifieerbaar te maken.

3.1 Toekomst

Over het toekomstdossier heeft, naar het oordeel van het VO, goed en uitgebreid overleg plaats gevonden. Het VO is door het bestuur meegenomen in het selectieproces voor de verschillende mogelijkheden.

Wij adviseren het Bestuur om in dit belangrijke dossier verdere concrete stappen te zetten betreffende de voortgang om zo verder uitstel te voorkomen.

3.2 Financiële positie inclusief toeslag en indexatiebeleid

Het VO wil haar waardering uitspreken over het gehanteerde beleid van het bestuur bij de indexatie (3,08%) per 1 juli 2024 van de pensioenaanspraken; deze heeft een geringe impact op de dekkingsgraad.

3.3 Communicatie

Het uitgevoerde communicatiebeleid achten wij adequaat. Waardering spreekt het VO uit over de Landingspagina voor de communicatie naar de deelnemers over de ontwikkelingen en toekomst van het fonds.

Het VO adviseert om voldoende aandacht te blijven besteden aan de proactieve communicatie in begrijpelijke taal naar de deelnemers, naast de officiële communicatie zoals de UPO.

3.4 Governance (inclusief besluitvorming en evenwichtige belangenbehartiging)

In 2024 is er een risicobereidheidsonderzoek uitgevoerd onder de deelnemers. Het bestuur heeft zijn beleid hieraan getoetst.

Het VO constateert dat het bestuur bij besluiten evenwichtige belangenbehartiging toepast. Onder meer door aandacht en duidelijke criteria voor het toekomstdossier.

De aanbeveling van het VO blijft om de besluitvorming nader inzichtelijk te maken met goede onderbouwing van de afwegingen en conclusies in één geïntegreerd besluitvormingsdocument.

3.5 Risicomanagement en compliance (incl. Code Pensioenfondsen)

Het VO ziet een verbetering van het risicomanagement van het fonds en adviseert zoals hierboven aangegeven de inbreng in en follow-up door het bestuur meer verifieerbaar te maken.

4. Follow-up aanbevelingen vorig jaar

Het VO is van mening dat het Bestuur follow-up heeft gegeven aan de twee aanbevelingen die zijn gedaan in 2024. Dit betroffen aandacht voor het toekomstdossier en de besluitvorming nader inzichtelijk te maken met criteria, afwegingen en conclusies in één geïntegreerd besluitvormingsdocument.

5. Terugblik en vooruitblik

Het VO kijkt positief terug op het functioneren van het bestuur en wil het bestuur bedanken voor de openheid en goede samenwerking in 2024.

Gezien de ontwikkelingen rondom de toekomst van het pensioenfonds in 2024 verwachten wij dat het toekomstdossier en de communicatie hieromtrent een prominente rol houden in 2025.

Wij hechten veel waarde aan de voortgezette constructieve samenwerking met het bestuur in de komende periode.

Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK bedankt het Verantwoordingsorgaan (VO) voor het zorgvuldige en uitgebreide verslag over het jaar 2024. Wij waarderen de positieve beoordeling van ons beleid, de uitvoering daarvan en de behandeling van het toekomstdossier, evenals de constructieve samenwerking en open dialoog gedurende het jaar.

Reactie op oordeel en bevindingen

Het bestuur is verheugd met het positieve oordeel van het VO en de erkenning dat wij bij onze besluitvorming op evenwichtige wijze rekening houden met de belangen van alle stakeholders. Wij nemen de aanbevelingen van het VO ter harte en zullen deze meenemen in onze verdere beleidsvorming en uitvoering.

Toekomstdossier

Wij delen de mening van het VO dat het toekomstdossier van groot belang is en waarderen de betrokkenheid en input van het VO in dit proces. Het bestuur is voornemens om in 2025 concrete stappen te zetten om verdere voortgang te boeken en uitstel te voorkomen, zoals door het VO geadviseerd. Wij zullen het VO tijdig blijven informeren en betrekken bij de verdere ontwikkelingen.

Financiële positie en indexatie

Het bestuur waardeert de erkenning van het VO voor het indexatiebeleid en de zorgvuldige afwegingen die daarbij zijn gemaakt. Wij blijven streven naar een evenwicht tussen het behoud van een gezonde dekkingsgraad en het bieden van passende toeslagen aan onze deelnemers.

Communicatie

Het bestuur neemt de aanbeveling over proactieve en begrijpelijke communicatie serieus. Wij zullen in 2025 extra aandacht besteden aan heldere en toegankelijke communicatie naar onze deelnemers, naast de verplichte communicatie zoals het UPO. De Landingspagina op de website zal verder worden benut om ontwikkelingen rondom het fonds en de toekomstplannen te communiceren.

Governance en besluitvorming

Het bestuur neemt de aanbeveling om besluitvorming verder inzichtelijk te maken ter harte. Wij zullen werken aan een geïntegreerd besluitvormingsdocument waarin criteria, afwegingen en conclusies helder worden vastgelegd. Dit zal bijdragen aan nog transparantere besluitvorming.

Risicomanagement en compliance

De versterking van de risicomanagementfunctie door de aanstelling van een externe Sleutelfunctiehouder Risk wordt door het bestuur als een belangrijke stap gezien. Wij nemen de aanbeveling over om de inbreng en follow-up van de Sleutelfunctiehouder beter verifieerbaar te maken en zullen hier in 2025 concrete acties voor ondernemen.

Follow-up aanbevelingen 2024

Het bestuur is verheugd dat het VO constateert dat de aanbevelingen van vorig jaar adequaat zijn opgevolgd. Wij blijven ons inzetten om aanbevelingen van het VO serieus te behandelen en op te volgen.

Vooruitblik

Het bestuur kijkt uit naar een voortzetting van de constructieve samenwerking met het VO in 2025. Wij delen de verwachting dat het toekomstdossier en de communicatie hierover een centrale rol zullen spelen in het komende jaar. Het bestuur blijft zich inzetten voor een transparante, evenwichtige en toekomstbestendige uitvoering van ons beleid.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo van baten en lasten; in duizenden euro)

Activa	2024	2023
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoedbeleggingen	2.801	2.512
Aandelen	105.266	99.127
Vastrentende waarden	246.706	237.997
Derivaten	4.834	9.989
	359.607	349.625
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [2]	996	1.119
Vorderingen en overlopende activa [3]	2.420	649
Liquide middelen [4]	2.996	5.177
Totaal activa	366.019	356.570

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2024	2023
Stichtingskapitaal en reserves [5]	69.558	71.471
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	287.601	271.613
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [7]	996	1.119
	288.597	272.732
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Derivaten	2.197	37
Kortlopende schulden en overlopende passiva [8]	5.667	12.330
Totaal passiva	366.019	356.570

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2024	2023
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [9]		
Directe beleggingsopbrengsten	1.061	3.196
Indirecte beleggingsopbrengsten	22.809	23.077
Directe kosten van vermogensbeheer	-942	-911
	22.928	25.362
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [10]	0	1.499
Saldo van overdrachten van rechten [11]	-945	-1.934
Pensioenuitkeringen [12]	-6.965	-6.456
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [13]		
Pensioenopbouw	0	-845
Toeslagverlening	-8.382	-18.423
Rentetoevoeging	-9.374	-8.205
Onttrekkingen pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	7.215	6.723
Wijziging marktrente	-5.421	-8.851
Resultaat op kanssystemen	-321	1.226
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.084	1.813
Wijzigingen actuariële grondslagen	-701	58
Overige wijzigingen	-88	-194
	-15.988	-26.698
Herverzekering [14]	44	303
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [15]	-987	-155
Saldo van baten en lasten	-1.913	-8.079

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Bestemming van het saldo

Algemene reserve

	2024	2023
	-1.913	-8.079

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2024	2023
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	-133	408
Uitkeringen uit herverzekering	441	440
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	76
	308	924
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-6.953	-6.445
Overgedragen pensioenverplichtingen	-918	-2.010
Premies herverzekering	0	-137
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-796	-181
	-8.667	-8.773
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	1.030	2.793
Verkopen en aflossingen beleggingen	35.214	52.119
Cash collateral	0	8.286
	36.244	63.198
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-35.057	-51.628
Directe kosten van vermogensbeheer	-1.047	-694
Betaald collateral	-8.805	0
	-44.909	-52.322
Mutatie liquide middelen	-17.024	3.027
Koers- en omrekeningsverschillen op geldmiddelen	2.435	2.071
Saldo geldmiddelen 1 januari	73.693	68.595
Saldo geldmiddelen 31 december	59.104	73.693
Samenstelling geldmiddelen		
Liquide middelen	2.996	5.177
Geldmarktfondsen	56.108	68.516
	59.104	73.693

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK, statutair gevestigd te Amsterdam (hierna: het pensioenfonds) is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van CBNB.

Overeenstemmingverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW, met uitzondering van artikel 390 en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610).

Algemene grondslagen

Continuïteit

Het Bestuur schat in dat het pensioenfonds de middelen heeft om het pensioenfonds in de nabije toekomst voort te zetten. Het Bestuur is niet op de hoogte van materiële onzekerheden die aanleiding zouden kunnen geven tot twijfel over de continuïteit van het pensioenfonds. Op basis van de dekkingsgraad van het pensioenfonds en de continuïteit van de bezetting van het bestuur en het verantwoordingsorgaan, ziet het bestuur geen reden van zorg rond de continuïteit van het pensioenfonds. De jaarrekening is daarom gebaseerd op de aanname dat het pensioenfonds haar activiteiten zal voortzetten.

Gehanteerde grondslagen bij de opstelling van de jaarcijfers

De grondslagen voor financiële verslaggeving zijn op alle in deze jaarrekening vermelde perioden voor het pensioenfonds consistent toegepast met uitzondering van de schattingswijziging zoals toegelicht op de volgende pagina. De jaarcijfers worden gepresenteerd in duizenden euro's, tenzij anders weergegeven. In tabellen opgenomen berekeningen zijn gebaseerd op niet-afgeronde bedragen; er kunnen zich daarom afrondingsverschillen voordoen. De euro fungeert als de functionele valuta van het pensioenfonds.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kostprijs met uitzondering van de onderstaande activa en passiva:

- Toelichting 1, Beleggingen voor risico pensioenfonds;
- Toelichting 6 en 7, Technische voorzieningen.

Baten worden in de Staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten en lasten worden in de Staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In het bijzonder wordt informatie over belangrijke punten van schattingonzekerheden en kritische oordelen bij de toepassing van de grondslagen die het meest van invloed zijn op de in de jaarrekening opgenomen bedragen gegeven in de volgende onderdelen van de toelichting:

- Toelichting 1, waardering van derivaten;
- Toelichting 6 en 7, waardering van de technische voorzieningen.

Schattingswijzigingen 2024

In 2024 zijn de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds per saldo verhoogd met 701 als gevolg van de volgende schattingswijzigingen:

- Toepassing van de aangepaste prognosetafel AG2024 (verlaging van 448)
- Wijziging ervaringssterfte (verhoging van 1.149)

Het effect van deze schattingswijzigingen op de technische voorziening ad 701 is in 2024 als mutatie in het resultaat verwerkt. Door deze schattingswijzigingen is de feitelijke dekkingsgraad met 0,9%-punt gedaald.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Beleggingsopbrengsten risico pensioenfonds.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten opgenomen onder Beleggingsresultaten risico pensioenfonds.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Specifieke grondslagen

Financiële instrumenten

Algemeen

De financiële instrumenten van het pensioenfonds bestaan uit de beleggingen voor risico pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Na eerste opname worden aandelen, vastrentende waarden en derivaten als volgt gewaardeerd:

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balans geldende beurskoers.

Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de Staat van baten en lasten verantwoord onder beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (directe beleggingsopbrengsten) op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers inclusief overlopende interest. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de Staat van baten en lasten verantwoord onder beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (directe beleggingsopbrengsten). Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen, en inclusief overlopende interest of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen. De derivaten met een negatieve waarde zijn opgenomen op de passiva zijde van de balans.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Securities lending

Beleggingen die in het kader van een securities-lendingcontract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor deze beleggingen. Als onderpand ontvangen geldmiddelen worden opgenomen onder beleggingen. Indien als onderpand ontvangen geldmiddelen zijn herbelegd, worden deze beleggingen opgenomen onder de desbetreffende beleggingscategorie. De schuld uit hoofde van de ontvangen zekerheden is opgenomen onder de overige schulden. Indien uit hoofde van een securities-lendingprogramma als zekerheid beleggingen zijn ontvangen worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit het securities-lendingprogramma voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de betreffende transacties verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. Het pensioenfonds heeft in 2023 geen deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel technische voorziening betreft de contante waarde van de nog te ontvangen termijnen van de herverzekeraar voor de arbeidsongeschiktheidsrente (i.v.m. premievrijstelling voor de huidige arbeidsongeschikten). De contante waarde is berekend op basis van de grondslagen voor waardering van de technische voorziening voor risico fonds. De te ontvangen uitkeringen worden verondersteld niet te wijzigen gedurende de uitkeringsperiode. Het pensioenfonds heeft haar overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico vanaf 1 januari 2019 t/m 31 december 2023 verzekerd bij ElipsLife.

Het betreft hier het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Er is geen sprake van een afslag in verband met kredietrisico.

Vanaf 1 januari 2024 heeft het pensioenfonds het overlijdensrisico voor arbeidsongeschikte deelnemers verzekerd bij ElipsLife.

Overige activa, vorderingen en overlopende activa

Overige activa, vorderingen en overlopende activa worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de rekenrente.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van onder meer de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Rekenrente: De renteterminstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank;
- Sterftেকansen: ontleend aan door het Actuariel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2024 (2023: prognosetafel AG 2022), met correctiefactoren op de sterftেকansen gebaseerd op inkomensklasse 'Hoog' volgens het Mercer-ervaringssterftemodel 2024 (2023: Mercer Model 2023);
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner drie jaar (2023: idem) jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner één jaar (2023: idem) ouder dan de verzekerde vrouw;
- Gehuwdheid: bij de vaststelling van de voorziening voor het uitgesteld partnerpensioen wordt uitgegaan van leeftijdsafhankelijke gehuwdheidskansen zoals gepubliceerd bij de overlevingstafels van het AG over de waarnemingsperiode 1980-1985, waarbij voor onbepaald en uitruilbaar partnerpensioen vanaf leeftijd 65 (2023: idem) de partnerfrequentie gelijk is aan 1;
- De opslag voor dekking van excassokosten is 3,0% van de voorziening;
- De opslag voor het wezenpensioen bedraagt 2% van de technische voorziening van het uitgesteld nabestaandenpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen.

Mutaties in de voorziening pensioenverplichting als gevolg van onder meer toeslagen, uitkeringen, pensioenopbouw en wijziging marktrente worden verantwoord in de Staat van baten en lasten.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdompensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Per 1 juli 2024 is een toeslag verleend van 3,08% (2023: 7,52%) aan actieven. Ook voor slapers en pensioentrekkenden bedroeg de toeslag 3,08% (2023: 7,52%).

Rentetoevoeging

De technische voorziening wordt vastgesteld op basis van een door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Onder deze post is de voor de technische voorziening benodigde interest opgenomen, waarbij van de éénjaarsrente primo boekjaar van de rentetermijnstructuur is uitgegaan. Deze rente gelijk aan 3,439% (2023: 3,264%).

Wijziging marktrente

Door het pensioenfonds wordt bij de vaststelling van de technische voorziening onder andere rekening gehouden met de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS) ultimo boekjaar. Gemiddeld gewogen met de technische voorziening kwam de nominale rente eind 2024 voor het pensioenfonds ongeveer overeen met een rekenrente van 2,2% (2023: 2,3%).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Resultaatbepaling

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- waardeveranderingen van beleggingen;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de kosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra storting en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds**Pensioenopbouw**

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoerings- en administratiekosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Herverzekering

Het pensioenfonds heeft haar overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico vanaf 1 januari 2019 tot en met 31 december 2023 verzekerd bij ElipsLife.

Het betreft hier het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Vanaf 1 januari 2024 heeft het pensioenfonds het overlijdensrisico voor arbeidsongeschikte deelnemers verzekerd bij ElipsLife.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Bestemming van het saldo

Het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en de geldmarktfondsen. De beleggingen in geldmarktfondsen zijn zeer liquide van aard en zijn zonder beperkingen eenvoudig om te zetten in liquide middelen. Er bestaan geen belangrijke risico's voor het optreden van waardeveranderingen. Gezien de specifieke kenmerken van deze geldmarktfondsen voldoen deze beleggingen ook aan de definitie van equivalenten van liquide middelen.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, tussen het pensioenfonds en de sponsor Caceis en tussen het pensioenfonds en de bestuurders van het pensioenfonds.

Transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en Caceis met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- procedures die gelden bij het opstellen en wijzigen van het pensioenreglement;
- voorwaarden waaronder toeslagverlening (indexatie) plaatsvindt; en
- uitgangspunten en procedures die van toepassing zijn ten aanzien van de besluitvorming over vermogensoverschotten en vermogenstekorten.

Er hebben zich gedurende het verslagjaar, net als in 2023, met uitzondering van vacatievergoeding (zie toelichting staat van baten en lasten) geen transacties voorgedaan tussen het pensioenfonds en bestuurders van het pensioenfonds.

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2023	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Waarde verander- ingen	Stand ultimo 2024
Vastgoedbeleggingen	2.512	0	-497	786	2.801
Aandelen	99.127	11.039	-17.373	12.473	105.266
Vastrentende waarden	237.997	110.899	-108.032	5.842	246.706
Derivaten	9.952	0	-12.618	5.303	2.637
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	349.588	121.938	-138.520	24.404	357.410
Derivaten met een negatieve waarde (passiva zijde)	37				2.197
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	349.625				359.607

Verdeling beleggingen activa/passiva

	2024			2023		
	Activa	Passiva	Totaal	Activa	Passiva	Totaal
Vastgoedbeleggingen	2.801	0	2.801	2.512	0	2.512
Aandelen	105.266	0	105.266	99.127	0	99.127
Vastrentende waarden	246.706	0	246.706	237.997	0	237.997
Derivaten	4.834	-2.197	2.637	9.989	-37	9.952
Totaal beleggingen	359.607	-2.197	357.410	349.625	-37	349.588

De beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2024		2023	
	€	%	€	%
Vastgoedbeleggingen				
Indirect vastgoed	2.801	100,0	2.512	100,0
	2.801	100,0	2.512	100,0
Aandelen				
Aandelen	105.266	100,0	99.127	100,0
	105.266	100,0	99.127	100,0
Vastrentende waarden				
Obligaties	71.316	28,9	54.604	22,9
Vastrentende beleggingsfondsen	119.282	48,4	114.877	48,3
Geldmarktfondsen	56.108	22,7	68.516	28,8
	246.706	100,0	237.997	100,0
Derivaten				
Valutaderivaten	-2.197	-83,3	1.382	13,9
Rentederivaten	4.834	183,3	8.564	86,0
Aandelen derivaten	0	0,0	6	0,1
	2.637	100,0	9.952	100,0

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.

Niveau 3: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld aan de hand van de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingsmethode worden vastgesteld, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.

Niveau 4: Andere geschikte methoden. ¹⁾

Categorie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2024
Vastgoed	2.801	0	0	0	2.801
Aandelen	105.266	0	0	0	105.266
Vastrentende waarden	205.643	0	0	41.063	246.706
Derivaten	0	0	2.637	0	2.637
Totaal belegd vermogen	313.710	0	2.637	41.063	357.410

Categorie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2023
Vastgoed	2.512	0	0	0	2.512
Aandelen	99.127	0	0	0	99.127
Vastrentende waarden	199.166	0	0	38.831	237.997
Derivaten	0	0	9.946	6	9.952
Totaal belegd vermogen	300.805	0	9.946	38.837	349.588

Beleggingen o.b.v. lookthrough/ Aansluiting met risicoparagraaf	Stand ultimo 2024	liquide middelen	ver-schuiving look through	Stand risico-paragraaf 2024	Stand risico-paragraaf 2023
Vastgoedbeleggingen	2.801	0	0	2.801	2.512
Aandelen	105.266	0	0	105.266	99.127
Vastrentende waarden	246.706	0	-10.871	235.835	228.776
Liquide middelen	0	2.684	11.621	14.305	14.663
Totaal exclusief derivaten	354.773	2.684	750	358.207	345.078
Derivaten	2.637	0	-750	1.887	9.568
Totaal inclusief derivaten	357.410	2.684	0	360.094	354.646

¹⁾ Financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Commodity funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers. Derivaat betreft een optional Right en is gewaardeerd op de koers van het dividend van het hoofdfonds.

	2024	2023
[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	1.119	1.146
Mutatie	-123	-27
Stand per 31 december	996	1.119
De post "Herverzekeringsdeel technische voorzieningen" betreft de elders verzekerde aanspraken met een resterende looptijd van langer dan vijf jaar.		
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op verzekeringsmaatschappijen	0	302
Terugvorderbare dividendbelasting	288	252
Te vorderen dividend	73	94
Vordering m.b.t. uitgegeven/verstrekt cash collateral	2.050	0
Overige vorderingen	9	1
	2.420	649
Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.		
[4] Liquide middelen		
ING Bank N.V. ¹⁾	312	119
Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	2.684	5.058
	2.996	5.177
De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking van het pensioenfonds.		

1) Met een kredietlimiet van 450.

Passiva
[5] Stichtingskapitaal en reserves

Stand per 1 januari
Saldobestemming boekjaar

71.471	79.550
-1.913	-8.079

Stand per 31 december

69.558	71.471
---------------	---------------

Totaal eigen vermogen

69.558	71.471
---------------	---------------

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt

11.547	104,0%	10.912	104,0%
--------	--------	--------	--------

Het vereist eigen vermogen bedraagt

43.768	115,2%	45.579	116,7%
--------	--------	--------	--------

De beleidsdekkingsgraad is

127,5%	131,8%
--------	--------

De aanwezige dekkingsgraad is

124,1%	126,2%
--------	--------

De aanwezige dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenverplichtingen.

De berekening is als volgt:

$$(69.558 + 288.597) / 288.597 = 124,1\%$$

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2024 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds over voldoende middelen beschikt.

Technische voorzieningen
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Stand per 1 januari
Mutatie boekjaar volgens Staat van baten en lasten

271.613	244.915
15.988	26.698

Stand per 31 december

287.601	271.613
----------------	----------------

	2024	2023
[7] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	1.119	1.146
Herverzekerde inkoop arbeidsongeschikten	-139	-139
Toeslagverlening	32	34
Rentetoevoeging	35	36
Wijziging marktrente	2	38
Overige wijzigingen	-53	4
Stand per 31 december	996	1.119
De post "Herverzekeringsdeel technische voorzieningen" betreft de elders verzekerde aanspraken met een resterende looptijd van langer dan één jaar.		
Totaal technische voorzieningen	288.597	272.732
De technische voorzieningen zijn als volgt opgebouwd		
Actieve deelnemers ¹⁾	5.910	5.225
Gewezen deelnemers	185.373	178.570
Pensioengerechtigden	96.318	87.818
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	996	1.119
	288.597	272.732
[8] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Verplichting uit hoofde van ontvangen collateral	4.707	11.462
Schulden aan aangesloten ondernemingen	278	411
Belastingen en sociale premies	154	143
Schulden uit hoofde van kosten vermogensbeheer	161	266
Schulden uit hoofde van kosten actuaris	123	0
Schulden uit hoofde van overige kosten	218	48
Overige schulden	26	0
	5.667	12.330
De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.		

1) Betreft arbeidsongeschikte deelnemers.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Het pensioenfonds heeft meerjarige overeenkomsten afgesloten met AZL te Heerlen inzake de uitvoering van het pensioenbeheer en met Caceis te Amsterdam inzake de uitvoering van de beleggingsadministratie.

De overeenkomst met AZL heeft een looptijd van 5 jaar (van 1-1-2015 tot 1-1-2020). Deze Overeenkomst zal vervolgens voor onbepaalde termijn worden verlengd, behoudens voorafgaande schriftelijke en aangetekende opzegging door AZL met inachtneming van een termijn van 12 kalendermaanden of door het Fonds met inachtneming van een termijn van 6 kalendermaanden. Ook gedurende de verlengingsperiode gelden genoemde termijnen en wijze van opzegging. Voor 2025 bedraagt de basisvergoeding inclusief omzetbelasting € 0,3 miljoen.

De overeenkomst met Caceis is aangegaan voor onbepaalde tijd. Voor 2025 bedraagt de basisvergoeding inclusief omzetbelasting € 0,3 miljoen.

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Betaalde vergoedingen Bestuur, Visitatiecommissie en Verantwoordingsorgaan

	2024	2023
Bestuursvergoedingen	-80	-82
Vergoedingen Visitatiecommissie	-22	-41
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	-16	-15
Totaal	-118	-138

Overige bezoldigingen

Gedurende het boekjaar 2024 waren geen overige bezoldigingen van toepassing.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2024 had het pensioenfonds geen personeelsleden in dienst.

	2024	2023
[9] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingen	105	109
Aandelen	1.742	1.678
Vastrentende waarden	2.005	1.595
Derivaten	-3.071	-318
Subtotaal	781	3.064
Banken en overige	5	95
Opbrengst rebates	275	37
Totaal directe beleggingsopbrengsten	1.061	3.196

	2024	2023
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Waardeveranderingen</i>		
– Vastgoedbeleggingen	786	214
– Aandelen	12.473	6.534
– Vastrentende waarden	5.374	12.127
– Derivaten	4.190	4.517
– Valutaverschillen	-14	-315
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	22.809	23.077
In de indirecte beleggingsopbrengsten zijn de indirecte kosten opgenomen die via de beleggingsfondsen rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn verdisconteerd in de koersen van de betreffende beleggingsfondsen. De indirecte beleggingskosten bedroegen in totaal 906 (2023: 868).		
Directe kosten van vermogensbeheer		
Beheerkosten:		
– Vastgoed	-9	-7
– Aandelen	-440	-364
– Vastrentende waarden	-101	-133
Transactiekosten:		
– Vastrentende waarden	-3	-3
Bewaarloon	-30	-30
Beleggingsadministratie	-297	-258
Beleggingsadvies	-22	-80
Bankkosten e.d.	-40	-36
Totaal directe kosten vermogensbeheer	-942	-911
De directe kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De transactiekosten zijn deels gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen.		
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	22.928	25.362
[10] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies aandeel werkgever	0	1.294
Periodieke premies aandeel werknemer	0	205
	0	1.499

De premiebijdragen over 2023 hebben betrekking op de periode over januari t/m april 2023. De werkgever heeft met ingang van 1 mei 2023 de uitvoeringsovereenkomst opgezegd waardoor er vanaf 1 mei 2023 geen premieopbouw meer plaatsvindt in het pensioenfonds. Vanaf deze datum is het fonds een gesloten pensioenfonds.

Kostendekkende premie

Feitelijke premie

De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:

Onvoorwaardelijke aanspraken

Opslag in stand houden vereist vermogen

Opslag voor uitvoeringskosten

De feitelijke/verschuldigde premie is als volgt samengesteld:

Kostendekkende premie

Opslag 5% loonsom

[11] Saldo van overdrachten van rechten

Overgenomen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen

[12] Pensioenuitkeringen

Pensioenen

Ouderdomspensioen

Partnerpensioen

Wezenpensioen

Subtotaal

Andere uitkeringen

Afkoopsommen

Totaal pensioenuitkeringen

	2024	2023
Kostendekkende premie	0	1.227
Feitelijke premie	0	1.499
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
Onvoorwaardelijke aanspraken	0	982
Opslag in stand houden vereist vermogen	0	174
Opslag voor uitvoeringskosten	0	71
	0	1.227
De feitelijke/verschuldigde premie is als volgt samengesteld:		
Kostendekkende premie	0	1.227
Opslag 5% loonsom	0	272
	0	1.499
[11] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	76
Overgedragen pensioenverplichtingen	-945	-2.010
	-945	-1.934
[12] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-5.909	-5.403
Partnerpensioen	-1.033	-1.033
Wezenpensioen	-15	-13
Subtotaal	-6.957	-6.449
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-8	-7
Totaal pensioenuitkeringen	-6.965	-6.456

	2024	2023
[13] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	0	-845
Toeslagverlening	-8.382	-18.423
Rentetoevoeging	-9.374	-8.205
Onttrekkingen pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	7.215	6.723
Wijziging marktrente	-5.421	-8.851
Resultaat op kanssystemen	-321	1.226
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.084	1.813
Wijzigingen actuariële grondslagen	-701	58
Overige wijzigingen	-88	-194
	-15.988	-26.698
[14] Herverzekering		
Premies herverzekering	-95	-137
Uitkeringen uit herverzekering	139	440
	44	303
[15] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratiekosten		
– Regulier	-302	0
– Overige incidentele kosten	-54	0
Totaal administratie	-356	0
De administratiekosten over 2023 zijn betaald door en voor rekening van de werkgever.		
Governance		
– Bestuurskosten (vergoedingen)	-80	-82
– Verantwoordingsorgaan (vergoedingen)	-16	-15
– Visitatiecommissie (vergoedingen)	-22	-41
– Bestuursondersteuning	-35	0
– Sleutelfuncties	-82	0
– Compliance	-34	0
– Overige kosten governance	-7	0
Totaal governance	-276	-138
De kosten m.b.t. bestuursondersteuning, sleutelfuncties, compliance en overige governancekosten over 2023 zijn betaald door en voor rekening van de werkgever.		

	2024	2023
Controlekosten		
– Onafhankelijke accountant: controle van de jaarrekening ¹⁾	-74	0
– Actuaris: jaarwerk certificering	-75	20
Totaal controlekosten	-149	20
De accountantskosten over 2023 zijn betaald door en voor rekening van de werkgever.		
De actuariële kosten over 2023 zijn betaald door en voor rekening van de werkgever. In 2022 was hiervoor bij het pensioenfonds een raming opgenomen. Deze raming is in boekjaar 2023 vrijgevallen waardoor de kosten in 2023 negatief zijn.		
Advieskosten		
– Actuariële advieskosten	-96	0
– Communicatiekosten	-29	0
– Overige advieskosten	-25	0
Totaal advieskosten	-150	0
De advieskosten over 2023 zijn betaald door en voor rekening van de werkgever.		
Overige kosten		
– Bijdrage DNB	-23	-25
– AFM	-3	-2
– Contributie Pensioenfederatie	-12	-10
– Overige kosten	-18	0
Totaal overige kosten	-56	-37
Totaal pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-987	-155
Tot en met boekjaar 2023 heeft de werkgever uitvoeringskosten voor zijn rekening genomen. Omdat de werkgever de uitvoeringsovereenkomst heeft opgezegd, neemt de werkgever alleen nog de kosten m.b.t. "change" voor zijn rekening die in 2024 ca 250 bedroegen.		
Saldo van baten en lasten	-1.913	-8.079

1) De kosten voor de controle van de jaarrekening (incl. basisgegevens en verslagstaten) zijn € 61 (2023: € 61) excl. BTW. Er zijn geen niet-controlediensten en/of overige diensten in 2024 en 2023 verleend. De kosten worden verwerkt in het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht.

Actuariële analyse van het saldo

Premies en koopsommen
Beleggingsresultaat (inclusief wijziging RTS)
Toeslagverlening
Sterfte
Arbeidsongeschiktheid
Kosten
Mutaties / diversen
Wijziging actuariële grondslagen

2024	2023
0	446
8.131	8.306
-8.382	-18.423
-416	1.226
16	239
-745	167
184	-98
-701	58
-1.913	-8.079

Totaal saldo van baten en lasten

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2024 van 115,2% en 2023 van 116,7%.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	6.690	2,3	12.372	4,5
Aandelen- en vastgoedrisico (S2)	30.033	10,4	28.742	10,5
Valutarisico (S3)	9.350	3,2	8.823	3,2
Kredietrisico (S5)	12.145	4,2	11.898	4,4
Verzekeringstechnisch risico (S6)	8.538	3,0	8.277	3,0
Actief beheer risico (S10)	8.401	2,9	8.131	3,0
Diversificatie- en correlatie-effect ¹⁾	-31.389	-10,8	-32.664	-11,9
Totaal Vereist Eigen Vermogen	43.768	15,2	45.579	16,7
Aanwezige dekkingsgraad		124,1		126,2
Beleidsdekkingsgraad		127,5		131,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,0
Vereiste dekkingsgraad		115,2		116,7

1) Het elimineren van risico's die niet gelijktijdig in de markt optreden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2024 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds over voldoende middelen beschikt. Ultimo boekjaar 2024 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 127,5%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2023 van 131,8%, is de beleidsdekkingsgraad afgenomen met 4,3%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de beleggingen. Door gebruik te maken van rentederivaten wordt de looptijd van de beleggingen verlengd.

Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 17,7 jaar (2023: 14,4 jaar).

Duratie van de pensioenverplichtingen 18,2 jaar (2023: 18,5 jaar).

Voor de vaststelling van het renterisico bij het Vereist Eigen Vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

Strategische verdeling 2024		
	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico Pensioenfonds	29.733	
Impact op de rentegevoelige beleggingen	23.043	
Renterisico	6.690	2,3
Afdekkingspercentage		83,6%

De procentuele renteafdekking is berekend op basis van de marktrente (exclusief UFR).

Het pensioenfonds kijkt bij afdekking van het renterisico naar de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen voor de swapcurve. Ten behoeve van het vaststellen van het renterisico in het vereist eigen vermogen wordt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De vastrentende waarden worden gewaardeerd op de swapcurve. Het (verplicht) hanteren van twee verschillende rentecurves kan gevolgen hebben voor de hoogte van de renteafdekking; een effect op de ene rentecurve kan namelijk een ander effect op de andere rentecurve tot gevolg hebben. Bovenstaande renteafdekking o.b.v. de berekening van het renterisico binnen het vereist eigen vermogen van 83,6% wijkt in 2024 niet af van de strategische renteafdekking van 77,5%.

Derivaten

Het renterisico is onder andere afgedekt door middel van renteswaps.

De afdekking van het renterisico is vastgesteld op 77,5% met een bandbreedte van 74,5-80,5%. Eind 2024 was het renterisico van de verplichtingen voor 83,6% (2023: 60%) afgedekt met de portefeuille vastrentende waarden en met renteswaps.

Rentederivaten per 31 december

Type contract	Onder- liggende contract- omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Rentederivaten per 31 december 2024	120.772	4.835	-147	4.688
Rentederivaten per 31 december 2023	87.004	8.565	-938	7.627

Het pensioenfonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Per 31 december 2024 zijn dit LCH.CLEARNET, Morgan Stanley, BNP Paribas en Citybank Europe voor rentederivaten en Caceis voor valutaderivaten. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden, zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden. Onderpand wordt op dagbasis uitgewisseld voor de rente derivaten. Voor de valutatermijn affaires wordt geen onderpand uitgewisseld, vanwege de korte looptijd van de contracten en daardoor lagere exposure.

Collateral

Het pensioenfonds heeft eind 2024 € 4,7 miljoen aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Het pensioenfonds heeft eind 2024 € 2,1 miljoen aan onderpand verstrekt in de vorm van liquiditeiten en € 16,0 miljoen aan onderpand verstrekt in de vorm van (staats)obligaties als gevolg van negatieve waardeontwikkeling van derivaten. De verstrekte (staats)obligaties betreft initial margin. De verstrekte (staats)obligaties zijn verantwoord onder de vastrentende waarden.

Hoogte buffer

Op basis van de Vereist Eigen Vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het strategisch renterisico 6.690 (2,3%) ultimo 2024.

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefonds en private equity en infrastructuur in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen en vastgoed categorieën getoond.

Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:

Ontwikkelde markten (Mature markets)

Opkomende markten (Emerging markets)

2024		2023	
€	%	€	%
92.256	85,4	89.440	88,0
15.811	14,6	12.199	12,0
108.067	100,0	101.639	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor zowel het feitelijk als het strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 30.033 (10,4%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in andere valuta luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van het valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Totaal beleggingen ¹⁾ naar valuta vóór afdekking met derivaten				
Amerikaanse dollar	88.964	24,5	81.671	23,2
Australische dollar	1.701	0,5	2.887	0,8
Canadese dollar	0	0,0	41	0,0
Britse pound sterling	2.173	0,6	1.588	0,5
Japanse yen	6.281	1,7	7.666	2,2
Zwitserse frank	1.790	0,5	2.668	0,8
Deense kroon	3.104	0,9	5.001	1,4
Noorse kroon	69	0,0	176	0,0
Singaporese Dollar	1.908	0,5	1.465	0,4
Chileense peso	160	0,0	191	0,1
Chinese yuan	3.608	1,0	2.922	0,8
Colombiaanse peso	16	0,0	435	0,1
Indonesische roepie	188	0,1	529	0,1
Zuid-Koreaanse won	155	0,0	649	0,2
Nieuwe Taiwanese dollar	6.773	1,9	4.355	1,2
Zuid-Afrikaanse rand	1.927	0,5	1.696	0,5
Keniaanse Shilling	474	0,1	298	0,1
Braziliaanse real	816	0,2	202	0,1
Peruaanse sol	27	0,0	394	0,1
Roemeense leu	197	0,1	307	0,1
Mexicaanse peso	394	0,1	1.585	0,4
Turkse lira	397	0,1	0	0,0
Indiase roepie	401	0,1	161	0,0
Egyptische pond	271	0,1	109	0,0
Uruguayaanse peso	187	0,1	223	0,1
Hongaarse forint	267	0,1	288	0,1
Overige	306	0,1	-253	-0,1
Niet Euro	122.554	33,8	117.254	33,2
Euro	240.463	66,2	235.520	66,8
Totaal beleggingen exclusief derivaten	363.017	100,0	352.774	100,0
Waarde derivaten	-2.923		1.872	
Totaal beleggingen inclusief derivaten	360.094		354.646	

1) Inclusief liquide middelen beschikbaar voor beleggingen en (beleggings)schulden aan kredietinstellingen.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Totaal beleggingen ¹⁾ naar valuta ná afdekking met derivaten				
Amerikaanse dollar	15.353	4,3	17.147	4,8
Australische dollar	1.701	0,5	2.887	0,8
Canadese dollar	0	0,0	41	0,0
Britse pound sterling	2.096	0,6	1.215	0,3
Japanse yen	6.281	1,7	7.666	2,2
Zwitserse frank	1.790	0,5	2.668	0,8
Deense kroon	3.104	0,9	5.001	1,4
Noorse kroon	69	0,0	176	0,0
Singaporese Dollar	3.033	0,8	2.694	0,8
Chileense peso	160	0,0	309	0,1
Chinese yuan	3.608	1,0	4.390	1,2
Colombiaanse peso	16	0,0	974	0,3
Indonesische roepie	188	0,1	1.381	0,4
Zuid-Koreaanse won	155	0,0	1.958	0,6
Nieuwe Taiwanese dollar	6.773	1,9	4.411	1,2
Zuid-Afrikaanse rand	1.927	0,5	1.668	0,5
Keniaanse Shilling	474	0,1	298	0,1
Braziliaanse real	816	0,2	2.144	0,6
Peruaanse sol	27	0,0	394	0,1
Roemeense leu	197	0,1	434	0,1
Mexicaanse peso	394	0,1	2.464	0,7
Turkse lira	397	0,1	0	0,0
Indiase roepie	401	0,1	161	0,0
Egyptische pond	271	0,1	109	0,0
Uruguayaanse peso	187	0,1	223	0,1
Hongaarse forint	267	0,1	288	0,1
Overige	14.509	4,0	6.733	1,9
Niet Euro	64.194	17,8	67.834	19,1
Euro	295.900	82,2	286.812	80,9
Totaal beleggingen inclusief derivaten	360.094	100,0	354.646	100,0

1) Inclusief liquide middelen beschikbaar voor beleggingen en (beleggings)schulden aan kredietinstellingen.

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten.

Valutaderivaten per 31 december

Type contract	Onder- liggende contract- omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Valutaderivaten per 31 december 2024	82.772	314	-3.237	-2.923
Valutaderivaten per 31 december 2023	80.536	2.011	-139	1.872

Ten aanzien van het strategisch valutabeleid van het pensioenfonds geldt dat 70% van de exposure in US dollar (USD) wordt afgedekt (bandbreedte afhankelijk van marktomstandigheden (70% - 100%). Er vindt geen afdekking plaats voor de overige vreemde valuta. Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar 34% (2023: 33%) van de beleggingsportefeuille.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het strategisch valuta risico bedraagt 9.350 (3,2%).

Grondstoffenrisico

Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 35%. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de vooraf afgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Rating vastrentende waarden:				
AAA	40.228	17,0	20.271	8,8
AA	68.947	29,2	68.803	30,1
A	42.115	17,9	48.290	21,1
BBB	27.505	11,7	33.681	14,7
(Lager dan) BBB	19.811	8,4	18.916	8,3
Geen rating ¹⁾	37.229	15,8	38.815	17,0
	235.835	100,0	228.776	100,0
Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:				
Resterende looptijd korter dan 1 jaar	54.259	23,0	66.659	29,1
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	40.238	17,1	40.658	17,8
Resterende looptijd tussen 5 en 10 jaar	42.322	17,9	40.178	17,6
Resterende looptijd tussen 10 en 20 jaar	49.775	21,1	37.150	16,2
Resterende looptijd langer dan 20 jaar	49.241	20,9	44.131	19,3
	235.835	100,0	228.776	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het strategisch kredietrisico van 12.145 (4,2%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Het Pensioenfonds hanteert bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen de meest recente overlevingstafels (prognosetafel AG2024), met fondsspecifieke ervaringssterfte. Dit neemt niet weg dat toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot nog verdere verbetering of tot verslechtering van de levensduur en dat dientengevolge in de toekomst verdere verhoging of verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen aan de orde kan komen.

Hoogte buffer

Dit vertaalt zich in een buffer voor het strategisch verzekeringstechnisch risico van 8.538 (3,0%).

¹⁾ Dit betreft voornamelijk hypotheek.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Vastgoedbeleggingen				
<i>Verdeling Vastgoedbeleggingen per sector:</i>				
Participaties in vastgoedmaatschappijen	2.801	100,0	2.512	100,0
<i>Verdeling Vastgoedbeleggingen per regio:</i>				
Noord-Amerika	2.801	100,0	2.512	100,0
Aandelen				
<i>Verdeling Aandelen per regio:</i>				
Europa EU	22.858	21,7	24.318	24,5
Europa niet-EU	4.829	4,6	4.482	4,5
Noord-Amerika	53.633	50,9	47.000	47,5
Midden- en Zuid-Amerika	1.541	1,5	2.029	2,0
Azië ex Japan	10.535	10,0	7.903	8,0
Pacific	9.886	9,4	11.902	12,0
Overig	1.984	1,9	1.493	1,5
	105.266	100,0	99.127	100,0

	2024		2023	
	€	%	€	%
Verdeling Aandelen per sector:				
Financiële dienstverlening	13.369	12,7	11.657	11,8
Technologie	42.730	40,5	37.314	37,6
Industrie	14.271	13,6	13.268	13,4
Defensieve consumptiegoederen	8.707	8,3	8.929	9,0
Cyclische consumptiegoederen	3.283	3,1	5.053	5,1
Gezondheidszorg	14.426	13,7	13.881	14,0
Nutsbedrijven	3.831	3,6	3.763	3,8
Communicatie diensten	474	0,5	299	0,3
Basismaterialen	4.175	4,0	4.903	4,9
Energie	0	0,0	60	0,1
	105.266	100,0	99.127	100,0
Grote posten: Aandelen beleggingsfondsen groter dan 2% van het balanstotaal:				
MICROSOFT CORP	9.207	2,5	8.498	2,4

	2024		2023	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
Verdeling vastrentende waarden per regio:				
Europa EU	179.077	75,9	163.198	71,3
Europa niet-EU	20.226	8,6	21.159	9,2
Noord-Amerika	10.138	4,3	15.681	6,9
Midden- en Zuid-Amerika	8.570	3,6	10.911	4,8
Azië ex Japan	3.633	1,5	3.933	1,7
Pacific	5.940	2,5	6.643	2,9
Overig	8.251	3,6	7.251	3,2
	235.835	100,0	228.776	100,0
Verdeling vastrentende waarden per soort:				
Staatsobligaties	95.986	40,7	80.194	35,0
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	99.275	42,1	109.525	47,9
Hypotheken	40.544	17,2	38.394	16,8
Inflation linked bonds	30	0,0	663	0,3
	235.835	100,0	228.776	100,0

	2024		2023	
	€	%	€	%
Grote posten: Obligatiedebiteuren groter dan 2% van het balanstotaal:				
Obligaties Europese Unie	13.940	3,8	13.490	3,8
Staatsobligaties Nederland	13.801	3,8	6.718	1,9
Staatsobligaties Frankrijk	10.653	2,9	11.905	3,3
Staatsobligaties Duitsland	8.513	2,3	0	0,0

Bovengenoemde staatsobligaties betreffen alleen de directe beleggingen in staatsobligaties.

Grote posten: Vastrentende beleggingsfondsen groter dan 2% van het balanstotaal:

AeAM Dutch Mortgage Fund 3 non-NHG	41.063	11,2	0	0,0
GSF III EURO SUST CRT ICE	39.664	10,8	37.821	10,6
AF EMERGING MARKETS BLEND BD I2 EUR ACC	38.555	10,5	38.225	10,7
GSF VI LIQUID EURIBOR 3M B CAP EUR	28.667	7,8	44.761	12,6
GSF VI LIQUID EURO B CAP EUR	27.441	7,5	23.756	6,7
NETHERLAND PRINC STRIP	16.186	4,4	16.380	4,6
ASR Mortgage Fund without NHG	0	0,0	38.831	10,9

	2024		2023	
Derivaten	€	%	€	%
Verdeling derivaten per soort:				
Valutaderivaten	-2.923	-154,9	1.872	19,5
Rentederivaten	4.688	248,4	7.627	79,7
Kredietderivaten	122	6,5	63	0,7
Aandelen derivaten	0	0,0	6	0,1
	1.887	100,0	9.568	100,0

Er zijn in 2024 geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in premiebijdragende ondernemingen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. De buffer voor het strategisch actief beheer risico bedraagt 8.401 (2,9%).

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de strategische beleggingsportefeuille eind 2024 -31.389.

Bestemming van Saldo van baten en lasten

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de resultaatbestemming. Het negatieve saldo van baten en lasten van € 1.913 wordt ten laste van de reserves gebracht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Vastgesteld te Amsterdam, 17 juni 2025

Bestuur Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK:

P. van der Wal

Pieter van der Wal, voorzitter

Jan Voskuilen, vice-voorzitter

Pol de Jaeger

Pol de Jaeger, secretaris

Larissa Gabriëlse

Geert Jan Kremer

Wijnanda Rutten

Overige gegevens

Statutaire resultaatbestemming

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de resultaatbestemming. Het saldo van baten en lasten wordt gemuteerd in de reserves.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK te Amsterdam is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de planningsmaterialiteit bepaald op € 2.160.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 144.250 te rapporteren.

Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 17 juni 2025

drs. R. van der Meer AAG

Verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

Verklaring over de jaarrekening 2024

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024 van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- de staat van baten en lasten over 2024; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Pagina 1 van 8

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam, T: 088 792 00 20, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54225368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en continuïteit bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort. Wij verwijzen naar hoofdstuk 'Integriteit' van het bestuursverslag, waarin het bestuur haar frauderisicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het management, de gedragscode en klokkenluidersregeling, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van het bestuur of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
Frauderisico inzake de inherente mogelijkheid van het bestuur om interne beheersingsmaatregelen te doorbreken Volgens de controlestandaarden is het risico dat het bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt in alle entiteiten aanwezig. Inherent bevindt het bestuur van een entiteit zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het bestuur in: • journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • schattingen; • significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van het bestuur.	Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben getoetst of de journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing voor het maken van schattingen. Daarnaast hebben wij de beheersmaatregelen ten aanzien van de toegangsbeveiliging in de IT-systemen getoetst door het verkrijgen van inzicht in de ISAE 3402-rapportages van relevante serviceorganisaties. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij aandacht voor belangrijke schattingsposten die zijn gebaseerd op subjectieve input, zoals de fonds specifieke elementen in de technische voorzieningen en de waardering van niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen. Wij hebben naar aanleiding van onze controle en de uitkomsten daarvan, deze schattingsposten beoordeeld op aanwijzingen van tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. Daarbij hebben wij onder meer de volgende werkzaamheden uitgevoerd: • evaluatie van de gehanteerde actuariële grondslagen en actuariële analyse en bespreking hiervan met het bestuur en de certificerende actuaaris; • aansluiting van waardering van beleggingsfondsen met de nettovermogenswaarde zoals vermeld in de (gecontroleerde) jaarverslagen van de beleggingsfondsen; • uitvoering van alternatieve werkzaamheden zoals back-testing voor beleggingsfondsen waarvoor geen gecontroleerde nettovermogenswaarde of jaarrekening beschikbaar is per balansdatum; • beoordeling van de toelichting op de financiële positie en het toetsen aan de vereisten uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Wij zijn alert geweest op mogelijk significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering van de stichting of die in een ander opzicht ongebruikelijk lijken in het licht van zowel ons inzicht in de stichting en de omgeving als andere tijdens de controle verkregen informatie. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering geïdentificeerd. Wij hebben bij onze controle van de schattingsposten geen aanwijzingen van tendenties als gevolg van belangen van het bestuur geïdentificeerd. Onze werkzaamheden hebben tevens niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het bestuur.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben we kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Controleaanpak continuïteit

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogensdekking, het vereist eigen vermogen, aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het pensioenfonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het pensioenfonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Zoals toegelicht in de paragraaf '5. Stichtingskapitaal en reserves' in de toelichting van de jaarrekening, bevindt het pensioenfonds zich op balansdatum niet in een (reserve) tekortsituatie. Het is de verwachting van het bestuur dat het pensioenfonds over voldoende potentieel beschikt om uit een situatie van reservetekort te blijven. Het bestuur heeft de continuïteitsbeoordeling van de stichting voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de stichting om haar continuïteit te handhaven.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling het bestuur alle relevante informatie bevatte waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hadden door het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over haar kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 17 juni 2025

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door:

drs. H.C. van der Rijst RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2024 van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlagen

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en in artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productnaam: Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK Pensioenregeling

Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): 724500ACUIJ4RR8G1N39

Ecologische en/of sociale kenmerken (EIS-kenmerken)

Heeft dit financieel product een duurzamebeleggingsdoelstelling?

☒ ☒ ☐ Ja

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____%

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%

☒ ☐ ☒ Nee

☐ Dit product promoot ecologische/sociale (E/S) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan is, zal het een minimum van ____% duurzame beleggingen

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een sociale doelstelling

☒ Dit product promoot E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

De volgende ecologische en/of sociale kenmerken worden gepromoot:

ESG-integratie. Het pensioenfonds selecteert vermogensbeheerders die actief bijdragen aan het verbeteren van de ESG-maatstaven en bijdragen aan de energietransitie. Verder geeft SPKB de voorkeur aan beleggingsfondsen die conform de definitie van de SFDR wetgeving ecologische en/of sociale kenmerken promoten. Daarnaast worden externe vermogensbeheerders geselecteerd die voorlopen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt..

Duurzaamheidsindicator #1 is van toepassing op dit E/S kenmerk.

Uitsluitingen landen met schending van sociale rechten. Landen met schendingen van sociale rechten worden uitgesloten, als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en Nederlands recht.

Duurzaamheidsindicator #2 is van toepassing op dit E/S kenmerk.

Uitsluitingen ondernemingen. Het volgende uitsluitingenbeleid wordt gehanteerd:

- **Clustermunitie:** Conform de wettelijke eisen belegt SPKB in geen geval, direct of indirect via fondsen, in ondernemingen die clustermunitie produceren, verkopen of distribueren.

Duurzaamheidsindicator #3 is van toepassing.

- **Controversiële wapens:** SPKB belegt in geen geval in bedrijven die controversiële wapens produceren, onderhouden of verhandelen.

Duurzaamheidsindicator #4 is van toepassing.

- **Nucleaire wapens:** SPKB vermijdt te beleggen in bedrijven die nucleaire wapens produceren, onderhouden of verhandelen.

Duurzaamheidsindicator #5 is van toepassing.

- **Schending UN Global Compact:** SPKB vermijdt te beleggen in bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige en structurele schending van UN Global Compact Principles.

Duurzaamheidsindicatoren #6 en #7 zijn van toepassing.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/ of sociale ken merken te voldoen?

- **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Duurzaamheidsindicator	Resultaat 2024 - uitsluitingen als % van de aandelen, EMD, credits of totaal portefeuille (De % tussen haakjes geven de data beschikbaarheid weer)	
De gewogen gemiddelde ESG-risicoscore (Clarity AI), hogere score is beter.	Aandelen: 70 Aandelen BM: 67 EMD: 54 EMD BM: 50 Credits: 72 Credits BM: 66 Totale portefeuille: 69 Benchmark: 64	
Blootstelling aan landen met schendingen van sociale rechten worden uitgesloten, als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de VN en Nederlands Recht	EMD: 1% (57%) EMD BM: 0,3% (82%) Totale portefeuille: 0,1% (22,1%) Benchmark: 0,1% (27,5%)	
Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van clustermunitie	Participation	Production
	Aandelen: 0% (91,7%) Aandelen BM: 1,3% (99,4%) EMD: 3,9% (25,4%) EMD BM: 0% (4,5%) Credits: 1,5% (82%) Credit BM: 0,2% (27,6%) Totale portefeuille: 0,9% (49,1%) Benchmark: 0,8% (66,2%)	Aandelen: 0% (91,7%) Aandelen BM: 0% (99,4%) EMD: 0% (25,9%) EMD BM: 0% (4,7%) Credits: 0% (86,9%) Credits BM: 0% (30,2%) Totale portefeuille: 0% (49,8%) Benchmark: 0% (66,7%)
Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van nucleaire wapens	Participation	Production
	Aandelen: 6,1% (91,7%) Aandelen BM: 7,1% (99,4%) EMD: 3,4% (21,6%) EMD BM: 0% (4,5%) Credits: 9,3% (75,7%) Credit BM: 4,0% (25,1%) Totale portefeuille: 5,2% (46,2%) Benchmark: 5,1% (65,6%)	Aandelen: 0% (91,7%) Aandelen BM: 0% (99,4%) EMD: 0% (25,9%) EMD BM: 0% (4,7%) Credits: 0% (86,9%) Credits BM: 0,2% (30,2%) Totale portefeuille: 0% (49,8%) Benchmark: 0% (66,7%)
Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	Aandelen: 0% (91,7%) Aandelen BM: 0% (99,4%) EMD: 0% (23,3%) EMD BM: 0% (4,7%) Credits: 0% (86,9%) Credits BM: 0% (27,8%) Totale portefeuille: 0% (49,3%) Benchmark: 0% (66,2%)	
Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN global Compact of van de OESO-	Aandelen: 10,7% (83,4%) Aandelen BM: 10,8% (72,3%) EMD: 0% (15,4%) EMD BM: 0% (3,5%)	

richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Credits: 1,3% (61,4%) Credits BM: 0,5% (20%) Totale portefeuille: 3,7% (39,9%) Benchmark: 6,6% (48,1%)
Aandeelbeleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN global Compact en de OESO richtsnoer voor multinationale ondernemingen of zonder regeling voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN beginselen of OESO richtsnoer kunnen worden aangepakt.	Aandelen: 0% (91,7%) Aandelen BM: 0,3% (99,4%) EMD: 0% (23%) EMD BM: 0% (5%) Credits: 0,1% (82%) Credits BM: 0,5% (28,6%) Totale portefeuille: 0% (53,5%) Benchmark: 0,3% (66,4%)

... en in vergelijking met voorafgaande perioden?

Er is over 2023 niet gerapporteerd over de duurzaamheidsindicatoren. Dit is de eerste rapportageperiode.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Niet van toepassing. Het pensioenfonds houdt geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren in de zin van SFDR.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Largest investments

Sector

% gewicht

Land

NETHERLAND PRINC STRIP	Staatsobligaties	4.53%	Nederland
MICROSOFT CORP	Informatie technologie	2.58%	Verenigde Staten
Federal Republic of Germany 15/08/2053 EUR	Staatsobligaties	2.38%	Duitsland
European Union 04/02/2048 EUR	Staatsobligaties	2.07%	België
State of the Netherlands 15/01/2044 EUR	Staatsobligaties	1.85%	Nederland
FRANCE (GOVT OF)	Staatsobligaties	1.85%	Frankrijk
NVIDIA CORP	Informatie technologie	1.81%	Verenigde Staten
NETHERLANDS GOVERNMENT	Staatsobligaties	1.35%	Nederland
EUROPEAN UNION	Staatsobligaties	1.34%	België
TAIWAN SEMICONDUCTOR MANUFAC	Informatie technologie	1.3%	Taiwan
SERVICENOW INC	Informatie technologie	1.19%	Verenigde Staten
CADENCE DESIGN SYS INC	Informatie technologie	1.15%	Verenigde Staten
PROCTER & GAMBLE CO/THE	Consumentengoederen	0.96%	Verenigde Staten
ASML HOLDING NV	Informatie technologie	0.88%	Nederland
BELGIUM KINGDOM	Staatsobligaties	0.86%	België

De lijst bevat de beleggingen die het **grootste aandeel** **beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten:

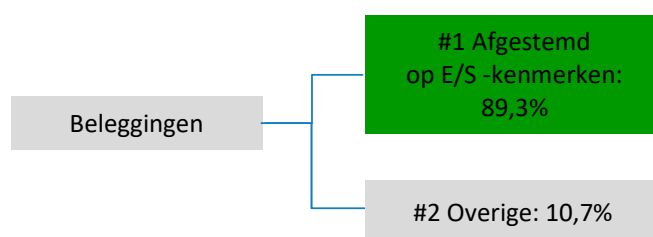

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1: 89,3% van de beleggingsportefeuille zijn beleggingen in lijn met de gepromote E/S kenmerken: ESG-integratie en uitsluitingen. Dit betreft de categorieën: Aandelen 30%, EMD 10%, Bedrijfsobligaties 11% en staatsobligaties 38,3%. Percentages zijn gebaseerd op de strategische norm. De minimale allocatie van deze beleggingscategorieën 71,8%.

#2: 10,7% van de beleggingsportefeuille zijn beleggingen die geen van de benoemde E/S kenmerken promoten. Dit betreft de categorieën: Hypotheken (10,7%).

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	Gewicht
Staatsobligaties	25.42%
Overig	23.59%
Financiële dienstverlening	18.83%
Informatietechnologie	11.99%
Industrie	4.93%
Gezondheidszorg	4.34%
Essentiële consumentengoederen	2.71%
Nutsbedrijven	2.35%
Materialen	1.62%
Vastgoed	1.52%
Niet-essentiële consumentengoederen	1.25%
Energie	0.77%
Communicatiediensten	0.68%

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissie-grenswaarden en de omschakeling op hernieuwbare energie of koolstofarme brand stoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broei kasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van :
- de **omzet** die het aandeel weergeeft van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven.

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

- ☐ **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹?**

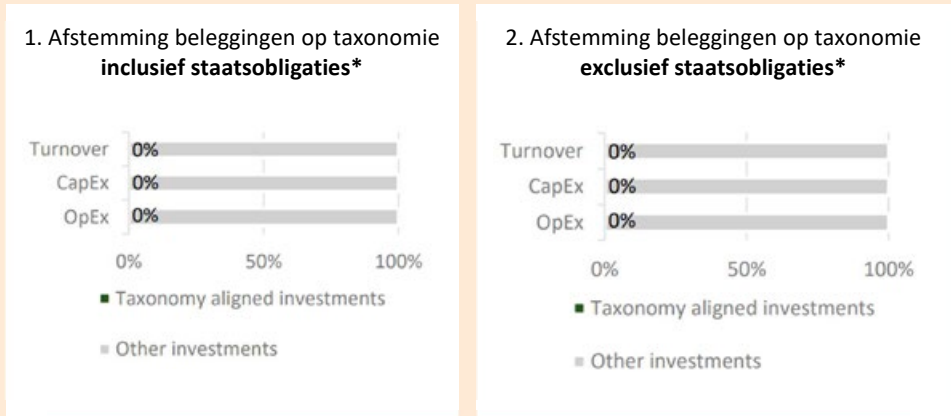
☐ Ja:

☐ In fossielgas ☐ In kernenergie

☒ Nee

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties¹ terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.*

kernenergie]

**In deze diagrammen omvat "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.*

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie - zie de toelichting in de I i nker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

Het minimumaandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten is 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in "overige"? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

Dit betreft de categorieën: Hypotheken (feitelijke allocatie 11,46%). Het doel van deze beleggingen is het behalen van rendement.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/ of sociale kenmerken te voldoen?

Het fonds heeft beleggingsfondsen geselecteerd die zoveel mogelijk voldoen aan de uitsluitingswensen en ESG-integratie kenmerken zoals beschreven in de doelstelling.